

Сборник съдебна практика

СТАНОВИЩЕ 1/17 НА СЪДА (пленум)
30 април 2019 година

„Становище, постановено на основание член 218, параграф 11 ДФЕС —
Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна (ВИТС) — Уреждане на спорове между инвеститори и държави (УСИД) — Създаване на съд и на апелативен съд — Съвместимост с първичното право на Съюза — Изискване за зачитане на автономията на правния ред на Съюза — Равнище на защита на обществени интереси, определено от институциите на Съюза в съответствие с неговата конституционна рамка — Равно третиране между инвеститори от Канада и инвеститори от Съюза — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 20 — Достъпност и независимост на тези съдилища — Член 47 от Хартата — Финансова достъпност — Задължение за гарантирането ѝ по отношение на физическите лица и на малките и средните предприятия — Външен и вътрешен аспект на изискването за независимост — Назначаване, възнаграждение и професионална етика на членовете — Роля на Съвместния комитет по ВИТС — Задължителни тълкувания на ВИТС, приети от този комитет“

Съдържание

I. Искането за становище	4
II. ВИТС	4
A. Подписване на ВИТС и въвеждане на механизъм за уреждане на спорове между инвеститори и държави	4
B. Понятията „инвестиция“ и „инвеститор“	5
B. Приложно поле на предвидения механизъм за УСИД	6
Г. Приложимо право по отношение на споровете, за които може да се използва механизмът за УСИД	12
Д. Процесуални норми относно предвидения механизъм за УСИД	13
E. Членове на предвидените Съд по ВИТС и Апелативен съд по ВИТС	17
Ж. Съвместен комитет и Комитет по услугите и инвестициите	19
3. Липсата на директен ефект на ВИТС в правния ред на страните по него	20
И. Съвместен тълкувателен инструмент и Декларация № 36	20

III. Резюме на въпросите, които Кралство Белгия поставя	23
А. Въпроси за съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с автономията на правния ред на Съюза	23
Б. Въпроси за съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с общия принцип на равно третиране и с изискването за ефективност	24
В. Въпроси за съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с правото на достъп до независим съд	25
IV. Резюме на изразените пред Съда на Съюза становища	27
А. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с автономията на правния ред на Съюза	27
Б. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с общия принцип на равно третиране и с изискването за ефективност	28
В. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с правото на достъп до независим съд	29
V. Становище на Съда	31
А. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с автономията на правния ред на Съюза	31
1. Принципи	31
2. По липсата на компетентност за тълкуване и прилагане на правни норми на Съюза, различни от разпоредбите от ВИТС	33
3. По липсата на въздействие върху функционирането на институциите на Съюза в съответствие конституционната му рамка	36
Б. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с общия принцип на равно третиране и с изискването за ефективност	39
1. Принципи	39
2. По съвместимостта с принципа на равно третиране	41
3. По съвместимостта с изискването за ефективност	43
В. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с правото на достъп до независим съд	43
1. Принципи	43
2. По съвместимостта с изискването за достъпност	46
3. По съвместимостта с изискването за независимост	48
VI. Отговор на искането за становище	51

В производство за даване на становище 1/17,

с предмет искане на становище на основание член 218, параграф 11 ДФЕС, подадено на 7 септември 2017 г. от Кралство Белгия,

СЪДЪТ (пленум),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, R. Silva de Lapuerta, заместник-председател, J.-C. Bonichot, Ал. Арабаджиев, А. Prechal, М. Vilaras, Е. Regan, Т. von Danwitz, С. Toader, F. Biltgen, К. Jürimäe и С. Lycourgos, председатели на състави, А. Rosas, Е. Juhász, М. Plešič (докладчик), J. Malenovský, Е. Levits, L. Bay Larsen, М. Safjan, D. Šváby, С. G. Fernlund, С. Vajda и S. Rodin, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: М.-А. Gaudissart, заместник-секретар,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 26 юни 2018 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Кралство Белгия, от С. Pochet, L. Van den Broeck, М. Jacobs и J.-C. Halleux, в качеството на представители,
- за датското правителство, от J. Nymann-Lindegren, в качеството на представител,
- за германското правителство, от Т. Henze и S. Eisenberg, в качеството на представители,
- за естонското правителство, от N. Grünberg, в качеството на представител,
- за гръцкото правителство, от G. Karipsiadis и К. Boskovits, в качеството на представители,
- за испанското правителство, от А. Sampol Pucurull и S. Centeno Huerta, в качеството на представители,
- за френското правителство, от F. Alabrune, D. Colas, D. Segoin и E. de Moustier, в качеството на представители,
- за литовското правителство, от R. Dzikovič и D. Kriauciūnas, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от М. Bulterman и М.А.М. de Ree, в качеството на представители,
- за австрийското правителство, от G. Hesse и J. Schmoll, в качеството на представители,
- за словенското правителство, от N. Pintar Gosenca, V. Klemenc, J. Groznik, А. Dežman Mušič и М. Jakše, в качеството на представители,
- за словашкото правителство, от М. Kianička, в качеството на представител,
- за финландското правителство, от J. Heliskoski и Н. Leppo, в качеството на представители,
- за шведското правителство, от А. Falk, А. Alriksson и Р. Smith, в качеството на представители,

- за Съвета на Европейския съюз, от В. Driessen и S. Boelaert, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от R. Vidal Puig, A. Buchet, B. De Meester и U. Wölker, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 29 януари 2019 г.,

постанови настоящото

Становище

I. Искането за становище

- 1 Искането за становище, представено от Кралство Белгия, гласи:

„Съвместима ли е с Договорите, включително с основните права, осма глава („Инвестиции“), раздел Е („Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави“) от Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна (ОВ L 11, 2017 г., стр. 23, наричано по-нататък „ВИТС“), подписано в Брюксел на 30 октомври 2016 г.?”

II. ВИТС

A. Подписване на ВИТС и въвеждане на механизъм за уреждане на спорове между инвеститори и държави

- 2 ВИТС, известно още със съкращението „СЕТА“ (Comprehensive Economic and Trade Agreement), е споразумение за свободна търговия, което освен разпоредби за намаляване на митата и за премахване на нетарифните пречки за търговия със стоки и услуги, съдържа и норми по-специално за инвестициите, обществените поръчки, конкуренцията, закрилата на интелектуалната собственост и устойчивото развитие.
- 3 ВИТС все още не е сключено по смисъла на член 218, параграф 6 ДФЕС. В това отношение Решение (ЕС) 2017/37 на Съвета от 28 октомври 2016 година за подписване, от името на Европейския съюз, на Всеобхватното икономическо и търговско споразумение (ВИТС) между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна (ОВ L 11, 2017 г., стр. 1) предвижда в съображение 2, че ВИТС следва да бъде подписано, „при условие че необходимите за сключването му процедури бъдат изпълнени на по-късна дата“, а в член 1 — че подписването на ВИТС от името на Съюза се „разрешава[...] при условие на [неговото] сключване“.
- 4 Решение (ЕС) 2017/38 на Съвета от 28 октомври 2016 година за временно прилагане на Всеобхватното икономическо и търговско споразумение (ВИТС) между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна (ОВ L 11, 2017 г., стр. 1080), предвижда временно прилагане на много от разпоредбите на ВИТС, но тези от осма глава, раздел Е, не са сред тях. По отношение на осма глава в член 1, параграф 1, буква а) от Решение 2017/38 всъщност се предвижда, че „само [членове 8.1—8.8, член 8.13, член 8.15 с изключение на параграф 3 от него, и член 8.16] се прилагат временно и само доколкото се отнасят до преки чуждестранни инвестиции“.

- 5 Споменатата осма глава, раздел Е от ВИТС включва членове 8.18—8.45 от споразумението и визира създаването на механизъм за уреждане на инвестиционни спорове между инвеститори и държави (наричан по-нататък „механизъмът за УСИД“), известен също и под съкращението „ISDS“ (Investor-State Dispute Settlement).
- 6 За тази цел ВИТС предвижда в член 8.27 да се създаде съд (наричан по-нататък „Съдът“ или „Съдът по ВИТС“) след влизането в сила на ВИТС, а член 8.28 — да се създаде апелативен съд (наричан по-нататък „Апелативният съд“ или „Апелативният съд по ВИТС“).
- 7 Освен това ВИТС предвижда в член 8.29 последващо създаване на многостранен инвестиционен арбитражен и апелативен механизъм (наричан по-нататък „Многостранният инвестиционен съд“), което да доведе до преустановяване на съществуването на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС.
- 8 В този смисъл целта е, както посочва Декларация № 36 на Комисията и на Съвета относно защитата на инвестициите и Инвестиционния съд, която се съдържа в протокола на Съвета за подписването на ВИТС и в приложението към Решение 2017/37 (ОВ L 11, 2017 г., стр. 20, наричана по-нататък „Декларация № 36“), да бъде създадена инвестиционна съдебна система, известна също под съкращението „ICS“ (Investment Court System), като Съдът по ВИТС и Апелативният съд по ВИТС са предопределени да представляват само етап от процеса на изграждане на ICS.

Б. Понятията „инвестиция“ и „инвеститор“

- 9 Съгласно член 8.1 от ВИТС понятието „инвестиция“ за целите на споразумението означава:

„[...] всеки вид актив, който е притежаван или контролиран — пряко или непряко — от инвеститор и има характеристиките на инвестиция, в което се включват определен срок и други характеристики, като осигуряването на капитал или други ресурси, наличието на очаквания за приход или печалба, или поемането на риск. Инвестициите могат да приемат някоя от следните форми:

 - а) предприятие;
 - б) акции, дялове и други форми на участие в капитала на предприятие;
 - в) обезпечени и необезпечени облигации и други дългови инструменти на предприятие;
 - г) заем на предприятие;
 - д) всякакъв друг вид участие в дадено предприятие;
 - е) участие, произтичащо от [определени договори];
 - ж) права върху интелектуална собственост;
 - з) друго материално или нематериално движимо имущество или недвижимо имущество и свързаните с тях права;
 - и) парични иски или иски за изпълнение съгласно договор“.

- 10 Посоченият член 8.1 предвижда също и че понятието „попадаща в обхвата инвестиция означава, по отношение на дадена страна, инвестиция:
- а) на нейна територия;
 - б) направена в съответствие с приложимото към момента на извършване на инвестицията право;
 - в) притежавана или контролирана пряко или непряко от инвеститор от другата страна; и
 - г) съществуваща към датата на влизане в сила на настоящото споразумение, или направена или придобита след това“.

- 11 Определението на понятието „инвеститор“ в споменатия член 8.1 гласи:

„инвеститор означава една от страните, физическо лице или предприятие от една от страните, различно от клон или представителство, която или което цели да направи, прави или е направило инвестиция на територията на другата страна;

За целите на това определение предприятие от една от страните е:

- а) предприятие, което е учредено или организирано съгласно законите на тази страна и има съществена стопанска дейност на територията на тази страна; или
- б) предприятие, което е учредено или организирано съгласно законите на тази страна и е пряко или непряко притежавано или контролирано от физическо лице от тази страна или от предприятие, посочено в буква а);

[...]

физическо лице означава:

- а) в случая на Канада — физическо лице, което е гражданин на Канада или е постоянно пребиваващо в Канада лице; и
- б) в случая на ЕС като страна — физическо лице, което е с национална принадлежност към една от държавите — членки на [С]ъюз[а], съгласно съответните им законодателства [...].“

В. Приложно поле на предвидения механизъм за УСИД

- 12 Раздел Е от осма глава на ВИТС е озаглавен „Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави“, но се отнася също и до спорове между инвеститори от Канада и Съюза.
- 13 В това отношение член 8.21 от ВИТС предвижда, че когато възнамерява да предяви иск, съответният инвеститор от Канада отправя до Съюза „известие, с което [...] иска определяне на ответника“, и посочва мерките, във връзка с които възнамерява да предяви иск. След това Съюзът информира инвеститора „дали ответник е [С]ъюз[ът] или държава членка“.

- 14 Член 8.18 от ВИТС е озаглавен „Приложно поле“ и в параграф 1 предвижда, че инвеститорите могат да предявяват искове за разрешаване на спорове чрез механизма за УСИД само в следните случаи:

„[...]инвеститор от една от страните може да предяви пред Съда, сформиран съгласно настоящия раздел, иск, в който твърди, че другата страна не е изпълнила задължение, произтичащо от:

а) [осма глава,] раздел В — по отношение на разширяването, ръководството, експлоатацията, управлението, поддържането, използването, владението и продажбата или разпореждането с попадаща в неговия обхват инвестиция, или

б) [осма глава,] раздел Г,

когато инвеститора твърди, че е претърпял загуби или щети в резултат на твърдяното неизпълнение“.

- 15 Раздел В е озаглавен „Недискриминационно третиране“ и включва членове 8.6—8.8 от ВИТС, които гласят:

„Член 8.6

Национално третиране

[...] Всяка от страните предоставя на инвеститор от другата страна и на попадаща в обхвата инвестиция третиране, не по-малко благоприятно от третирането, което тя предоставя в подобни ситуации на собствените си инвеститори и на техните инвестиции по отношение на установяването, придобиването, разширяването, ръководството, експлоатацията, управлението, поддържането, използването, владението и продажбата или разпореждането с техните инвестиции на своята територия. [...]

Член 8.7

Третиране като най-облагодетелствана нация

[...] Всяка от страните предоставя на инвеститор от другата страна и на попадаща в обхвата инвестиция третиране, не по-малко благоприятно от третирането, което тя предоставя в подобни ситуации на инвеститори от трета държава и на техните инвестиции по отношение на установяването, придобиването, разширяването, ръководството, експлоатацията, управлението, поддържането, използването, владението и продажбата или разпореждането с техните инвестиции на своята територия. [...]

Член 8.8

Висше ръководство и съвети на директорите

Никоя от страните не може да изисква дадено предприятие от същата страна, което е и попадаща в обхвата инвестиция, да назначава за членове на висшето ръководство или на съвета на директорите физически лица, които да бъдат с национална принадлежност към конкретна държава“.

- 16 Съгласно член 28.3, параграф 2 от ВИТС разпоредбите от раздел В „не [могат да] се тълкува[т] като пречка за някоя от страните да приема или да осигурява изпълнението на мерки, необходими [...] за защита на обществената сигурност[, на] обществения морал, [...] за

поддържане на обществения ред[,] за опазване на живота или здравето на хората, животните или растенията [...]“, „при спазване на изискването такива мерки да не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или неоправдана дискриминация между страните, когато преобладават сходни условия, или прикрито ограничение на търговията с услуги“.

- 17 Раздел Г от ВИТС е озаглавен „Защита на инвестициите“ и включва членове 8.9—8.14 от ВИТС, които гласят:

„Член 8.9

Инвестиционни и регулаторни мерки

1. За целите на настоящата глава страните потвърждават отново правото си да въвеждат регулаторни мерки в рамките на своите територии за постигане на законни цели на политиката в области като общественото здраве, безопасността, околната среда или обществения морал, социалната закрила или защитата на потребителите, или насърчаването и опазването на културното многообразие.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че самият факт на регулиране от дадена страна, включително чрез изменение на нейното законодателство, по начин, въздействащ неблагоприятно върху инвестиция или който е в разрез с очакванията на инвеститора, включително с неговите очаквания за печалба, не съставлява нарушение на задължение по настоящия раздел.

[...]

4. В интерес на правната сигурност се уточнява, че никоя от разпоредбите в настоящия раздел не се тълкува като пречка за някоя от страните да спре предоставянето на субсидия или да изисква нейното възстановяване [...] или като изискваща от въпросната страна да предостави на инвеститора компенсация за това.

Член 8.10

Третиране на инвеститорите и на попадащите в обхвата инвестиции

1. Всяка от страните предоставя на своята територия на попадащите в обхвата инвестиции от другата страна и на инвеститорите по отношение на техните попадащи в обхвата инвестиции справедливо и равноправно третиране и пълна защита и сигурност в съответствие с параграфи 2—7.

2. Дадена страна нарушава задължението за предоставяне на справедливо и равноправно третиране, посочено в параграф 1, ако конкретна мярка или поредица от мерки представлява:

- а) отказ от правосъдие в рамките на наказателно, гражданско или административно производство;
- б) съществено нарушение на изискването за справедлив процес, включително съществено нарушение на изискването за прозрачност, в рамките на съдебни и административни производства;
- в) явна проява на произвол;
- г) целенасочена дискриминация въз основа на явно неправомерни основания, като пол, раса или религиозни убеждения;

- д) неправомерно третиране на инвеститорите, от рода на принуда, натиск и тормоз; или
- е) нарушение на допълнителни елементи на задължението за предоставяне на справедливо и равноправно третиране, приети от страните в съответствие с параграф 3 от настоящия член.
3. Страните редовно или по искане на една от страните извършват преглед на съдържанието на задължението за предоставяне на справедливо и равноправно третиране. Комитетът по услугите и инвестициите [...] може да разработва препоръки в това отношение и да ги представя на Съвместния комитет по ВИТС за решение.
4. При прилагане на посоченото по-горе задължение за предоставяне на справедливо и равноправно третиране Съдът може да вземе предвид дали дадена страна е създала у инвеститор конкретна представа, за да го подтикне към реализирането на инвестиция, попадаща в обхвата, която е породила правно очакване [...].
5. В интерес на правната сигурност се уточнява, че „пълна защита и сигурност“ се отнася за задълженията на дадена страна, свързани с физическата сигурност на инвеститорите и на попадащите в обхвата инвестиции.
6. В интерес на правната сигурност се уточнява, че нарушение на друга разпоредба на настоящото споразумение или на отделно международно споразумение не води до установяване на нарушение по настоящия член.
7. В интерес на правната сигурност се уточнява, че фактът, че дадена мярка нарушава националното законодателство, сам по себе си не води до установяване на нарушение по настоящия член. За да се установи дали мярката представлява нарушение по настоящия член, Съдът трябва да прецени дали с действията си страната не е спазила задълженията си по параграф 1.

Член 8.11

Обезщетяване за загуби

[...] [В]сяка от страните предоставя на инвеститорите от другата страна, чиито попадащи в обхвата инвестиции търпят загуби, дължащи се на въоръжен конфликт, граждански бунт, извънредно положение или природно бедствие на нейната територия, третиране, което е не по-малко благоприятно от това, което предоставя на своите собствени инвеститори [...].

Член 8.12

Отчуждаване

1. Никоя от страните не може да национализира или да отчуждава попадаща в обхвата инвестиция, било то пряко или непряко, чрез мерки, чийто ефект е еквивалентен на национализация или отчуждаване (наричани по-долу „отчуждаване“), освен:
- а) в името на обществена цел;
- б) съгласно надлежно спазена законна процедура;
- в) по недискриминационен начин; и
- г) при заплащане на незабавно, достатъчно и ефективно обезщетение.

В интерес на правната сигурност се уточнява, че настоящият параграф се тълкува в съответствие с приложение 8-А.

[...]

Член 8.13

Прехвърляния

1. Всяка от страните разрешава всички свързани с попадаща в обхвата инвестиция прехвърляния да бъдат извършвани без ограничение или забавяне в свободно конвертируема валута и по пазарния обменен курс, приложим на датата на прехвърляне. Тези прехвърляния включват:

- а) вноски в капитала, като например основни и допълнителни средства за поддържане, разработване или увеличаване на инвестиция;
- б) печалби, дивиденди, лихви, капиталови печалби, плащания на авторски и лицензионни възнаграждения, [...] или други форми на доходи или суми, произтичащи от попадащата в обхвата инвестиция;
- в) постъпления от продажбата или ликвидация на цялата или на част от попадащата в обхвата инвестиция;
- г) плащания по договорно задължение, поето от инвеститора или от попадащата в обхвата инвестиция, включително плащания, извършени по споразумение за заем;

[...]

2. Някоя от страните не може да изисква от своите инвеститори да извършват прехвърляне — нито да санкционира своите инвеститори, ако не извършат прехвърляне — на доходи, приходи, печалби или други суми, които са получени или може да се считат за произтичащи от инвестиции на територията на другата страна.

3. Някоя от разпоредбите на настоящия член не може да се тълкува като пречка за някоя от страните да приложи по справедлив и недискриминационен начин, а не по начин, който представлява прикрито ограничение на прехвърляния, своето законодателство, отнасящо се до:

- а) несъстоятелността, неплатежоспособността или защитата на правата на кредиторите;
- б) емитирането, търговията или сделките с ценни книжа;
- в) престъпленията;
- г) финансовото отчитане или документирането на прехвърляния, когато съответните документи са необходими за подпомагане на правоприлагащите или финансовите регулаторни органи; и
- д) изпълнението на съдебни решения по производства.

Член 8.14

Суброгация

Ако една от страните или агенция на една от страните извърши плащане по силата на обезщетение, на гаранция или на застрахователен договор, сключен във връзка с инвестиция, направена от някой от нейните инвеститори на територията на другата страна, другата страна признава, че първата страна или нейната агенция се ползват при всички обстоятелства със същите права, като тези на инвеститора, по отношение на инвестицията. [...]

- 18 Приложение 8-А към ВИТС, към което препраща член 8.12, параграф 1 от същото споразумение, гласи:

„Страните потвърждават своето общо разбиране, че:

1. Отчуждаването може да бъде пряко или непряко:

- а) пряко отчуждаване настъпва, когато дадена инвестиция се национализира или по друг начин пряко се отчуждава чрез официално прехвърляне на собствеността или директно изземване; и
- б) непряко отчуждаване настъпва, когато дадена мярка или серия от мерки на някоя от страните имат ефект, равностоен на пряко отчуждаване, доколкото на инвеститора се отнемат основни елементи на собствеността му върху неговата инвестиция, включително правото на използване и владение на инвестицията и на разпореждане с нея, без официално прехвърляне на собствеността или директно изземване.

2. За определяне на това дали в конкретна ситуация дадена мярка или серия от мерки на някоя от страните представляват непряко отчуждаване е необходимо индивидуално и основано на факти проучване, при което наред с други фактори се разглежда:

- а) икономическото въздействие на мярката или серията от мерки, въпреки че сам по себе си фактът, че дадена мярка или серия от мерки на някоя от страните оказват неблагоприятно въздействие върху икономическата стойност на инвестицията, не означава, че е извършено непряко отчуждаване;
- б) продължителността на мярката или серията от мерки на дадена страна;
- в) степента, до която мярката или серията от мерки оказват отражение върху определените и разумно обосновани очаквания от инвестицията; и
- г) характерът на мярката или серията от мерки, по-специално целта, контекстът и търсеното въздействие.

3. В интерес на правната сигурност се уточнява, че недискриминационни мерки на някоя от страните, които са разработени и се прилагат за защита на законни цели, свързани с общественото благополучие, като например здравето, безопасността и околната среда, не представляват непряко отчуждаване, освен в редките случаи, когато въздействието на дадена мярка или серия от мерки е толкова неблагоприятно, предвид тяхната цел, че изглежда явно прекомерно“.

19 Член 1.1 от ВИТС предвижда, че „[з]а целите на настоящото споразумение и освен ако е посочено друго“ терминът „мярка“ означава „закон, подзаконов акт, разпореждане, процедура, решение, административен акт, предписание, практика или всякаква друга форма на мярка, приета от една от страните“.

20 Член 8.2 от ВИТС уточнява:

„1. [Осма] глава се прилага за мярка, приета или запазена в сила от една от страните на нейната територия във връзка със:

а) инвеститор от другата страна;

б) попадаща в обхвата инвестиция; [...]

[...]

4. Искове могат да се подават от инвеститор [...] в съответствие с процедурите, определени в раздел Е. [...] Държавите жалби съгласно раздел В по отношение на установяването или придобиването на попадаща в обхвата инвестиция са изключени от приложното поле на раздел Е. Раздел Г се прилага само за попадаща в обхвата инвестиция и за инвеститори по отношение на тяхната попадаща в обхвата инвестиция.

[...]“.

Г. Приложимо право по отношение на споровете, за които може да се използва механизмът за УСИД

21 Член 8.31 от ВИТС предвижда:

„1. Когато постановява своите решения, сформираният съгласно настоящия раздел Съд[...] прилага настоящото споразумение, като го тълкува в съответствие с Виенската конвенция за правото на договорите [от 23 май 1969 г. (Recueil des traités des Nations unies, том 1155, стр. 331, наричана по-нататък „Виенската конвенция“)] и с другите правила и принципи на приложимото между страните международно право.

2. Съдът няма компетентност да определя законосъобразността на мярка, за която се твърди, че представлява нарушение на настоящото споразумение по смисъла на националното право на дадена страна. В интерес на правната сигурност се уточнява, че при определянето на съответствието на дадена мярка с настоящото споразумение Съдът може в действителност да вземе предвид [като факт], доколкото е целесъобразно, националното право на дадена страна. Когато прави това, Съдът се придържа към преобладаващото тълкуване на националното право от съдилищата или органите на въпросната страна; евентуалният смисъл, придаван на националното право от Съда, не е задължителен за съдилищата или органите на тази страна.

3. При възникване на сериозни затруднения във връзка с тълкуването на конкретни положения, които могат да се отразят неблагоприятно на инвестицията, [...] Комитетът по услугите и инвестициите може да препоръча на Съвместния комитет по ВИТС да приеме необходимите тълкувания на настоящото споразумение. Всяко едно тълкуване, прието от Съвместния комитет по ВИТС, е задължително за Съда, сформираният съгласно настоящия раздел. Съвместният комитет по ВИТС може да реши, че дадено тълкуване става задължително от определена дата“.

22 Член 8.28, параграф 2 от ВИТС гласи:

„Апелативният съд може да потвърди, да измени или да обезсили решението на Съда на следните основания:

- а) грешки в прилагането или тълкуването на приложимото право;
- б) очевидни грешки в преценката на фактите, включително преценката за относимото национално право;
- в) основанията, посочени в член 52, параграф 1, букви а)—д) от [Конвенцията за уреждане на инвестиционни спорове между държави и граждани на други държави, подписана във Вашингтон на 18 март 1965 г., наричана по-нататък „Конвенцията ICSID“], доколкото те не попадат в обхвата на букви а) и б)“.

Д. Процесуални норми относно предвидения механизъм за УСИД

23 Член 8.23, параграфи 1 и 2 от ВИТС гласи:

„1. Ако даден спор не бъде разрешен чрез консултации, може да бъде предявен иск съгласно настоящия раздел от страна на:

- а) инвеститор от една от страните, действащ за своя сметка; или
- б) инвеститор от една от страните, действащ от името на местно установено предприятие, което той притежава или контролира пряко или непряко.

2. Иск може да бъде предявяван при спазване на следните правила:

- а) Конвенцията на ICSID и процедурния правилник за арбитражни производства;
- б) Правилата на допълнителния механизъм на ICSID, ако условията за производство в съответствие с [...] буква а) не са приложими;
- в) арбитражните правила на [Комисията по международно търговско право на Организацията на обединените нации];
- г) всякакви други правила по общо съгласие между страните по спора“.

24 Понятието „местно установено предприятие“ в член 8.23 означава съгласно член 8.1 от ВИТС „юридическо лице, което е учредено или организирано съгласно законите на ответника и което пряко или непряко е притежавано или контролирано от инвеститор от другата страна“.

25 По отношение на консултациите, които съгласно член 8.23 трябва първо да бъдат проведени, член 8.19, параграфи 2 и 3 предвижда:

„2. Освен ако страните по спора се договорят за друго, консултациите се провеждат:

- а) в Отава, ако оспорваните мерки са мерки на Канада;
- б) в Брюксел, ако сред оспорваните мерки е мярка на [С]ъюз[а]; или

в) в столицата на съответната държава — членка на [С]ъюз[а], ако оспорваните мерки са изключително мерки на тази държава членка.

3. Страните по спора може да провеждат консултациите чрез видеоконферентна връзка или други средства, когато това е целесъобразно, като например в случаите, когато инвеститорът е малко или средно предприятие“.

26 Освен това член 8.22 от ВИТС уточнява:

„1. Инвеститор може да предяви иск по реда на член 8.23 само ако [...]:

- а) предостави на ответника, при предявяването на иска, своето съгласие за уреждането на спора от Съда в съответствие с процедурите, изложени в настоящия раздел;
- б) даде възможност да изминат поне 180 дни от подаването на искането за консултации и ако е приложимо, поне 90 дни от подаването на известието, с което се иска определяне на ответника;
- в) е изпълнил изискванията относно известието, с което се иска определяне на ответника;
- г) е изпълнил изискванията, свързани с искането за консултации;
- д) не посочва в иска си мярка, която не е била посочена в неговото искане за консултации;
- е) се оттегли или се откаже от всякакво съществуващо производство пред съд или съдебна инстанция съгласно националното или международното право по отношение на мярка, за която твърди, че представлява нарушение, посочено в неговия иск; и
- ж) се откаже от правото си да предяви иск или да започне производство пред съд или съдебна инстанция съгласно националното или международното право по отношение на мярка, за която твърди, че представлява нарушение, посочено в неговия иск.

[...]

5. Отказът, предоставен съгласно параграф 1, буква ж) или параграф 2, в зависимост от случая, престава да поражда правно действие:

- а) ако Съдът отхвърли иска на основание неспазване на изискванията по параграф 1 или 2 или на някакво друго процесуално или свързано с компетентността основание;
- б) ако Съдът отхвърли иска на основание член 8.32 или член 8.33; или
- в) ако инвеститорът оттегли своя иск [...] в срок от 12 месеца от сформирането на състава на Съда“.

27 Членове 8.32 и 8.33 от ВИТС, посочени в член 8.22, параграф 5, буква б) от същото споразумение, се отнасят съответно до „искове, явно лишени от правно основание“ и до „искове, необосновани от правна гледна точка“, като последните са определени като искове „по [които не] може да се постанови благоприятно за ищеца решение [...], дори ако се приеме, че твърдените факти са верни“. Посочените членове предвиждат, че Съдът по ВИТС следва предварително да разгледа въпроса дали искът може да се отхвърли като лишен от правно основание или като необоснован от правна гледна точка, ако ответникът е повдигнал възражение в този смисъл.

28 Член 8.25, параграф 1 от ВИТС гласи:

„Ответникът дава своето съгласие спорът да бъде уреден от Съда в съответствие с процедурите, изложени в настоящия раздел“.

29 Член 8.27, параграфи 6, 7 и 9 от ВИТС гласи:

„6. Съдът разглежда дела в състави, включващи трима членове на Съда, от които един член трябва да е гражданин на държава — членка на [С]ъюз[а], един — на Канада и един — на трета държава. Съставът се председателства от члена на Съда, който е гражданин на трета държава.

7. В срок от 90 дни от предявяването на иск по реда на член 8.23 председателят на Съда назначава на ротационен принцип членовете на Съда, които да влязат в състава на Съда за разглеждане на делото, като гарантира, че сформирването на състави се прави на случаен и произволен принцип, като на всички членове на Съда се предоставят еднакви възможности да изпълняват тези функции.

[...]

9. Независимо от параграф 6 страните по спора може да се споразумеят делото да бъде разгледано от единствен член на Съда, който да бъде назначен на случаен принцип измежду лицата, които са граждани на трета държава. Ответникът разглежда добронамерено искане, отправено от ищеца за разглеждане на делото от единствен член на Съда, особено когато ищецът е малко или средно предприятие или исканото обезщетение или исканата компенсация за щети са в сравнително малък размер. Такова искане трябва да бъде отправено преди сформирването на конкретния състав на Съда“.

30 Член 8.28, параграфи 5, 7 и 9 от ВИТС гласи:

„5. Съставът на Апелативния съд, сформирани за разглеждане на жалбата, включва трима произволно определени членове на Апелативния съд.

[...]

7. Съвместният комитет по ВИТС в кратки срокове приема решение, уреждащо следните административни и организационни въпроси във връзка с работата на Апелативния съд:

[...]

б) процедурите за образуване и водене на производството по обжалване [...];

[...]

9. След приемането на решението, посочено в параграф 7:

а) страна по спора може да обжалва решение, постановено по реда на настоящия раздел, пред Апелативния съд в срок от 90 дни след постановяването;

[...]

- в) решение, постановено по реда на член 8.39, не се счита за окончателно и не могат да бъдат предприети действия по принудителното му изпълнение преди да настъпи едно от следните обстоятелства:
- i) да са изминали 90 дни от постановяването на решението от Съда, без да е започнато обжалване;
 - ii) подадената жалба да е била отхвърлена или оттеглена; или
 - iii) да са изминали 90 дни от постановяването на решението от Апелативния съд и Апелативният съд да не е върнал въпроса обратно за разглеждане от Съда;
- г) окончателно решение, постановено от Апелативния съд, се счита за окончателно решение за целите на член 8.41;

[...]“.

31 Член 8.39 от ВИТС гласи:

„1. Ако Съдът произнесе окончателно решение, което не е в полза на ответника, Съдът може да присъди, поотделно или в комбинация, само:

- а) парични обезщетения за вреди и всяка приложима лихва;
- б) възстановяване на собствеността, като в този случай в решението се предвижда, че ответникът може да плати парични обезщетения за вреди, които да съответстват на справедливата пазарна стойност на собствеността [...] и всяка приложима лихва [...].

2. При спазване на разпоредбите на параграфи 1 и 5, ако искът се предявява съгласно член 8.23, параграф 1, буква б):

- а) в решение за изплащане на парични обезщетения за вреди и всяка приложима лихва се посочва, че сумата се изплаща на местно установеното предприятие;
- б) в решение за възстановяване на имущество се посочва, че възстановяването се извършва в полза на местно установеното предприятие;

[...]

3. Паричните обезщетения за вреди не трябва да надвишават размера на загубите [...].

4. Съдът не може да присъжда наказателни обезщетения.

5. Съдът отсъжда разноските за производството да бъдат понесени от загубилата страна по спора. При извънредни обстоятелства Съдът може да отсъди разноските да бъдат поделени от страните по спора, ако реши, че това е уместно с оглед на обстоятелствата по иска. Другите разумно определени разходи, включително разходите за правно представителство и правна помощ, се понасят от загубилата страна по спора, освен ако Съдът реши, с оглед на обстоятелствата по иска, че такова разпределение е необосновано. Когато само някои части на исковите са били уважени, разноските се присъждат съразмерно с броя или дела на уважените части на исковите.

6. Съвместният комитет по ВИТС обмисля доколко е целесъобразно въвеждането на допълнителни правила, насочени към намаляване на финансовата тежест за ищците, които са физически лица или малки и средни предприятия. В такива допълнителни правила може по-специално да се вземат предвид финансовите ресурси на тези ищци и размерът на исканите компенсации.

7. [...] Съдът постановява окончателното си решение в срок от 24 месеца от датата, на която искът е подаден по реда на член 8.23. Ако Съдът се нуждае от допълнително време за постановяване на своето окончателно съдебно решение, той трябва да уведоми страните по спора за причините за забавянето“.

32 Член 8.41 от ВИТС гласи:

„1. Решение, постановено по реда на настоящия раздел, е задължително за страните по спора и по отношение на този конкретен случай.

2. [...] [В]сяка страна по спора незабавно признава и изпълнява решението.

[...]

4. Изпълнението на решението се урежда от законодателството относно изпълнението на съдебни или арбитражни решения, което е в сила в момента, когато е поискано изпълнението.

[...]“.

Е. Членове на предвидените Съд по ВИТС и Апелативен съд по ВИТС

33 Член 8.27, параграфи 2—5 и 12—16 от ВИТС гласи:

„2. След влизането в сила на настоящото споразумение Съвместният комитет по ВИТС назначава петнадесет членове на Съда. Петима от членовете на Съда трябва да бъдат граждани на държава — членка на [С]ъюз[а], петима — на Канада и петима — на трети държави.

3. Съвместният комитет по ВИТС може да реши броят на членовете на Съда да бъде увеличен или намален трикратно. Допълнителните назначения се правят по същия начин, както е предвидено в параграф 2.

4. Членовете на Съда трябва да притежават квалификацията, изискуема в тяхната съответна държава за назначаване на магистратска длъжност, или да бъдат юристи с призната компетентност. Те трябва да имат доказани експертни знания по международно публично право. Желателно е да имат експертни знания по-специално по международно инвестиционно право, международно търговско право и в областта на разрешаването на спорове, възникващи по международни инвестиционни или международни търговски споразумения.

5. Членовете на Съда, назначени по реда на настоящия раздел, се назначават за петгодишен мандат, който може да бъде подновен еднократно. Независимо от това, продължителността на мандата на определени чрез жребий седем от общо петнадесетте членове, назначени непосредствено след влизането в сила на настоящото споразумение, се определя на шест години. Свободните места се запълват веднага след освобождаването им. [...]

[...]

12. За да се гарантира, че членовете на Съда са на разположение, те получават ежемесечно предварителен хонорар с фиксиран размер, който се определя от Съвместния комитет по ВИТС.

13. Хонорарът по параграф 12 се изплаща поравно от двете страни [...].

14. Освен ако Съвместният комитет по ВИТС приеме решение на основание параграф 15, хонорарите и разноските, различни от хонорарите по параграф 12, на членовете на Съда в даден състав, сформирани с цел разглеждане на иск, са в размера, определен съгласно правило 14, параграф 1 от Административните и финансовите правила на Конвенцията на ICSID в сила към датата на предявяване на иска, като сумата се разпределя от Съда между страните по спора в съответствие с член 8.39, параграф 5.

15. Съвместният комитет по ВИТС може със свое решение да преобразува предварителния хонорар и другите хонорари и разноски в редовно възнаграждение и да определи приложимите ред и условия.

16. Секретариатът на ICSID осигурява секретариата на Съда и му предоставя подходяща помощ“.

34 Член 8.28, параграфи 3, 4 и 7 от ВИТС гласи:

„3. Членовете на Апелативния съд се назначават с решение на Съвместния комитет по ВИТС, взето по същото време, както посоченото в параграф 7 решение.

4. Членовете на Апелативния съд трябва да отговарят на изискванията по член 8.27, параграф 4 и да спазват разпоредбите на член 8.30.

[...]

7. Съвместният комитет по ВИТС в кратки срокове приема решение, уреждащо следните административни и организационни въпроси във връзка с работата на Апелативния съд:

[...]

в) процедурите за попълване на свободно място в Апелативния съд и в конкретен състав на Апелативния съд, сформирани за разглеждане на дело;

г) възнагражденията на членовете на Апелативния съд;

д) разпоредбите във връзка с разноските по обжалване;

е) броя на членовете на Апелативния съд;

[...]“.

35 Член 8.30 от ВИТС гласи:

„1. Членовете на Съда трябва да са независими. Те не трябва да са свързани с никое правителство. Не трябва да приемат инструкции от никоя организация или правителство по въпроси, свързани със спора. Не трябва да участват в разглеждането на каквито и да било спорове, които биха довели до пряк и косвен конфликт на интереси. Те трябва да спазват насоките на Международното сдружение на адвокатските колегии (International Bar Association) относно конфликтите на интереси в международния арбитраж [които същото е одобрило на 22 май 2004 г., наричани по-нататък „Насоките на ИВА“] или всякакви допълнителни правила, приети съгласно член 8.44, параграф 2. Освен това след назначаването си те трябва да се въздържат да действат като адвокати или като определени от дадена страна експерти или свидетели по какъвто и да било висящ или нов инвестиционен спор по настоящото или по друго международно споразумение.

[...]

4. Въз основа на мотивирана препоръка, направена от председателя на Съда, или по своя съвместна инициатива страните могат да отстранят, с решение на Съвместния комитет по ВИТС, даден член на Съда, когато поведението му не е в съответствие със задълженията по параграф 1 и е несъвместимо с оставането му като член на Съда“.

- 36 Към член 8.30, параграф 1, второ изречение от ВИТС има следната бележка под линия: „[в] интерес на правната сигурност се уточнява, че фактът, че дадено лице получава възнаграждение от конкретно правителство, сам по себе си не дава основание да се счита, че това лице не отговаря на изискванията“.

Ж. Съвместен комитет и Комитет по услугите и инвестициите

- 37 Член 26.1 от ВИТС гласи:

„1. С настоящото страните създават Съвместен комитет по ВИТС, който се състои от представители на Европейския съюз и представители на Канада. Съвместният комитет по ВИТС се председателства съвместно от министъра на международната търговия на Канада и от члена на Европейската комисия, отговарящ за търговията, или от съответните техни представители.

[...]

3. Съвместният комитет по ВИТС е компетентен по всички въпроси, касаещи търговията и инвестициите между страните и изпълнението и прилагането на настоящото споразумение. [...]

4. Съвместният комитет по ВИТС:

[...]

а) взема решения, както е посочено в член 26.3;

[...]

5. Съвместният комитет по ВИТС може:

[...]

а) да приема тълкувания на разпоредбите на настоящото споразумение, които да бъдат задължителни за арбитражните органи, сформирани съгласно раздел Е от осма глава (Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави) и двадесет и девета глава (Уреждане на спорове);

[...]“.

- 38 Член 26.3 от ВИТС гласи:

„1. С цел постигане на целите на настоящото споразумение Съвместният комитет по ВИТС разполага с правомощия да взема решения по всички въпроси, когато това се предвижда в настоящото споразумение.

2. Взетите от Съвместния комитет по ВИТС решения са задължителни за страните [...].

3. Съвместният комитет по ВИТС взема своите решения и отправя препоръки по взаимно съгласие“.

39 Член 8.44, параграф 2 от ВИТС гласи:

„2. След постигане на съгласие между страните и след като бъдат спазени техните съответни вътрешни изисквания и процедури, Комитетът по услугите и инвестициите приема кодекс за поведение на членовете на Съда, който да се прилага при спорове, произтичащи от настоящата глава, и който може да замени или допълни правилата за прилагане, като в него може да се разглеждат въпроси като:

- а) задълженията относно разгласяване;
- б) независимостта и безпристрастността на членовете на Съда; и
- в) поверителността.

Страните полагат всички усилия, за да осигурят кодексът за поведение да бъде приет не по-късно от първия ден от временното прилагане или влизането в сила на настоящото споразумение, според случая, и при всички положения не по-късно от две години след тази дата“.

3. Липсата на директен ефект на ВИТС в правния ред на страните по него

40 Член 30.6, параграф 1 от ВИТС предвижда, че „[н]икоя от разпоредбите в настоящото споразумение не може да се тълкува [...] като позволяваща директно позоваване на настоящото споразумение във вътрешните правни системи на страните“.

II. Съвместен тълкувателен инструмент и Декларация № 36

41 Член 30.1 от ВИТС предвижда, че „[п]ротоколите, приложенията, декларациите, съвместните декларации, договореностите и бележките под линия към настоящото споразумение са неразделни части от него“.

42 Съюзът, държавите членки и Канада изготвят Съвместен тълкувателен инструмент относно ВИТС (ОВ L 11, 2017 г., стр. 3, наричан по-нататък „Съвместният тълкувателен инструмент“), точка 1, букви б) и г) от който гласи:

„б) ВИТС е израз на общия ангажимент на Канада и Европейския съюз и неговите държави членки за свободна и справедлива търговия в рамките на динамични и ориентирани към бъдещето общества. [...]

[...]

г) Поради това [С]ъюз[ът] и неговите държави членки и Канада ще продължат да са в състояние да постигат легитимните цели на обществената политика, които техните демократични институции са определили, например общественото здраве, социални услуги, общественото образование, безопасност, околна среда, обществен морал, защита на неприкосновеността на личния живот и на данните, както и да насърчават и опазват културното многообразие. Освен това ВИТС няма да занижи съответните ни стандарти и правила, свързани с безопасността на храните, безопасността на продуктите, защитата на

потребителите, здравеопазването, околната среда или защитата на труда. Внасяните стоки, доставчиците на услуги и инвеститорите трябва да продължат да се придържат към изискванията на местно равнище, включително нормативната уредба. [...]“.

43 Точка 2 от същия инструмент гласи:

„ВИТС запазва способността на [С]ъюз[а] и неговите държави членки и Канада да приемат и прилагат свои собствени законови и подзаконови разпоредби, които уреждат икономическата дейност в защита на обществения интерес, с оглед на постигането на легитимните цели на обществената политика, например в областта на опазването и промоцията на общественото здраве, социалните услуги, общественото образование, безопасността, околната среда, обществения морал, социалната закрила и защитата на потребителите, на неприкосновеността на личния живот и на данните, както и насърчаването и опазването на културното многообразие“.

44 Точка 6 от споменатия инструмент гласи:

„а) ВИТС съдържа съвременни правила за инвестиране, които запазват правото на правителствата на регулиране в защита на обществения интерес, в т.ч. когато подобни разпоредби засягат чуждестранни инвестиции, като същевременно се гарантира високо равнище на защита за инвестициите и се осигурява справедливо и прозрачно разрешаване на спорове. Съгласно разпоредбите на ВИТС чуждестранните инвеститори няма да бъдат третирани по-благоприятно от националните инвеститори. С ВИТС не се отдава предпочитание на използването на инвестиционната съдебна система, създадена със споразумението. Вместо това инвеститорите могат да изберат да използват наличните средства за правна защита в националните съдилища.

б) Във ВИТС е пояснено, че правителствата могат да променят законите си, независимо от възможността това да се отрази отрицателно на дадена инвестиция или на очакванията на инвеститора за печалба [...].

[...]

г) ВИТС изисква дадена фирма да има действителна икономическа връзка с икономиките на Канада и [С]ъюз[а], за да се ползва от разпоредбите на споразумението, и предотвратява възможността фиктивни дружества или дружества тип „пощенска кутия“, учредени в Канада или в [С]ъюз[а] от инвеститори от други държави, да предявяват иски срещу Канада или [С]ъюз[а] и неговите държави членки. [...]

д) С цел да се гарантира, че при всички обстоятелства трибуналите зачитат намеренията на страните, посочени в споразумението, ВИТС съдържа разпоредби, които позволяват на страните да издават задължителни бележки за тълкуване. Канада и [С]ъюз[а] и неговите държави членки са задължени да използват тези разпоредби за избягване и коригиране на погрешно тълкуване на ВИТС от страна на [съдилищата].

е) ВИТС представлява решителна крачка в страни от традиционния подход за уреждане на инвестиционни спорове и установява независими, безпристрастни и постоянни инвестиционни трибунали, като се опира на принципите на системите на гражданските съдилища в [С]ъюз[а] и неговите държави членки и Канада, както и на международните съдилища, като Международния съд и Европейския съд по правата на човека. Членовете на тези трибунали ще бъдат следователно лица, квалифицирани за съдебна длъжност в съответните си страни, и ще бъдат назначени от [С]ъюз[а] и Канада за определен мандат. Делата ще се разглеждат от трима произволно избрани членове. За тези лица са определени строги етични правила, които да гарантират тяхната независимост и безпристрастност,

липсата на конфликт на интереси, предубеденост или впечатление за предубеденост. [С]ъюз[ът] и неговите държави членки и Канада се споразумяха да започнат незабавно със следващия етап от работата по кодекс на поведение за установяване на допълнителни гаранции за непристрастността на членовете на трибуналите, начина и размера на тяхното възнаграждение и процеса за техния подбор. Общата цел е работата да приключи до влизането в сила на ВИТС.

- ж) ВИТС е първото споразумение, включващо механизъм за обжалване, който ще позволи коригирането на грешки и ще осигури последователност на решенията на [Съда по ВИТС].
- з) Канада и [С]ъюз[а] и неговите държави членки са задължени да наблюдават функционирането на всички тези инвестиционни правила, да вземат съвременни мерки при евентуални слабости и да търсят начини за непрекъснато подобряване на функционирането на правилата с течение на времето.
- и) Ето защо ВИТС представлява важна и радикална промяна в инвестиционните правила и уреждането на спорове. ВИТС поставя основите за многостранно усилие за по-нататъшно развитие на този нов подход към уреждането на инвестиционни спорове в многостранен инвестиционен съд. [Съюзът] и Канада ще работят експедитивно за създаването на многостранен инвестиционен съд. Той следва да бъде учреден, след като се натрупа минимална критична маса от участници, и веднага да замени двустранните системи, като системата по ВИТС, както и да бъде напълно отворен за присъединяване на всяка държава, която се придържа към основополагащите принципи на Съда“.

45 Освен това декларация № 36 гласи:

„Целта на ВИТС е задълбочената реформа по отношение на решаването на спорове в областта на инвестициите въз основа на принципите, общи за съдебните органи на [С]ъюз[а] и неговите държави членки и на Канада, както и на международните съдилища, признати от [С]ъюз[а] и неговите държави членки и от Канада [...].

Тъй като всички [свързани с тези спорове] разпоредби са изключени от обхвата на временното прилагане на ВИТС, Европейската комисия и Съветът потвърждават, че те няма да влязат в сила преди ратифицирането на ВИТС от всички държави членки, всяка съгласно собствения си конституционен процес.

Комисията се ангажира незабавно да продължи преразглеждането на механизма за уреждане на спорове и да осигури достатъчно време, така че държавите членки да могат да вземат предвид това преразглеждане в процесите си на ратификация, в съответствие със следните принципи:

Подборът на всички съдии в [Съда] и в [А]пелативния съд ще се извършва под строгия контрол на европейските институции и държавите членки с цел гарантиране на тяхната независимост и непристрастност, както и най-висша компетентност. По отношение по-специално на европейските съдии, при подбора трябва да се следи и за представителството, предимно в дългосрочен план, на изобилието от европейски правни традиции. Следователно:

- Кандидатите за европейски съдии ще бъдат номинирани от държавите членки, които ще участват и в оценяването на кандидатите.
- Без да се засягат останалите условия, посочени в член 8.27[, параграф 4] от ВИТС, държавите членки ще предложат кандидати, които отговарят на критериите, изложени в член 253 първа алинея [...] ДФЕС.

- Комисията ще следи, като се консултира с държавите членки и Канада, за стриктното оценяване на кандидатурите и на другите съдии в този съд.

Заплащането на съдиите ще се осигурява от Европейския съюз и Канада на постоянна основа. Трябва да се върви към назначаването на съдии на пълно работно време.

Вече предвидените във ВИТС морални изисквания по отношение на членовете на съдилищата ще бъдат подробно разработени в най-кратки срокове и своевременно, така че държавите членки да могат да ги вземат предвид в процесите си на ратификация, в задължителен и обвързващ Кодекс за поведение (това също вече е предвидено във ВИТС). [...]

Достъпът до този нов съдебен орган за [...] [малките и средните предприятия] и частните лица, ще бъде подобрен и улеснен. За тази цел:

- Приемането от Съвместния комитет [по ВИТС] на допълнителни правила, предвидени в член 8.39[парграф 6] от ВИТС, предназначени да намалят финансовата тежест, понасяна от заявителите, които са физически лица или малки и средни предприятия, ще се извърши по такъв начин, че тези допълнителни правила да могат да бъдат приети в най-кратки срокове.
- Независимо от резултата от обсъжданията в рамките на Съвместния комитет [...], Комисията ще предложи подходящи мерки за публично (съ)финансиране на действията на малките и средните предприятия пред този съдебен орган, както и предоставянето на техническа помощ.

[...]“.

III. Резюме на въпросите, които Кралство Белгия поставя

A. Въпроси за съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с автономията на правния ред на Съюза

- 46 Кралство Белгия припомня, че в точка 246 от становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г. (EU:C:2014:2454) Съдът закрепва „принцип[а] на изключителна компетентност на Съда относно окончателното тълкуване на правото на Съюза“.
- 47 Зачитането на тази изключителна компетентност било необходимо, за да се гарантира автономията на правния ред на Съюза. В това отношение Кралство Белгия припомня, че съгласно становище 1/09 на Съда (Споразумение за създаване на унифицирана система за патентно съдопроизводство) от 8 март 2011 г. (EU:C:2011:123) автономията на правния ред на Съюза е несъвместима с предоставянето на компетентност на международен съд, който е създаден с обвързващо Съюза споразумение, да тълкува и прилага разпоредби не само от това споразумение, но и от първичното или вторичното право на Съюза, както и общи принципи на правото на Съюза и негови основни права.
- 48 В случая обаче, въпреки предвидените в член 8.31 от ВИТС ограничения на компетентността му, Съдът по ВИТС така или иначе непременно щял да бъде принуден, когато трябвало да разгледа дали предприета от Съюза мярка нарушава някоя от разпоредбите от осма глава, раздели В и Г от ВИТС, да тълкува обхвата на въпросната мярка, като при това не можел да се основе на вече направено от Съда на Съюза тълкуване.

- 49 Компетентността на Съда по ВИТС да проверява дали мярка, приета от Канада, от Съюза или от държава членка, не нарушава някоя от разпоредбите от раздели В или Г от посочената глава, позволявала на този съд освен това да извършва преценки по същество, които в случаите, когато спорните мерки били приети от Съюза, се отнасяли и до първичното право на Съюза. Възможност при разглеждането на спора можело да се наложи Съдът по ВИТС да вземе предвид представляващите основание за приемането на съответната мярка разпоредби от първичното право на Съюза. В такъв случай той трябвало да извърши преценка на обхвата на тези разпоредби.
- 50 Тъй като предвиденият механизъм за УСИД не установявал нито задължение, нито дори възможност за Съда по ВИТС предварително да сезира Съда на Съюза с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза, Кралство Белгия иска да се установи дали този механизъм, който можел да доведе до окончателни и обвързващи Съюза решения, е съвместим с принципа на изключителната компетентност на Съда на Съюза относно окончателното тълкуване на правото на Съюза.

Б. Въпроси за съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с общия принцип на равно третиране и с изискването за ефективност

- 51 Кралство Белгия твърди, че докато предприятията, които са учредени по канадското право, и физическите лица, които са канадски граждани или пребивават постоянно в Канада (наричани по-нататък заедно „предприятията и физическите лица от Канада“ или „канадските инвеститори“), можели да отнесат спор, свързан с инвестициите им в Съюза, пред Съда по ВИТС, то дружествата, които са учредени по правото на държава — членка на Съюза, и физическите лица, които са граждани на такава държава (наричани по-долу „предприятията и физическите лица от държави членки“ или „инвеститорите от Съюза“) не разполагали с възможност за отнасяне то този съд на спор, свързан с инвестициите им в Съюза.
- 52 Следвало да се провери дали посоченото положение е съвместимо с член 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), съгласно който „[в]сички хора са равни пред закона“, както и дали е съвместимо с член 21 от Хартата, параграф 2 от която предвижда, че „[в] областта на прилагане на Договорите и без да се засягат техните особени разпоредби, се забранява всяка форма на дискриминация, основана на гражданството“.
- 53 Кралство Белгия отбелязва по-специално че съгласно член 8.39, параграф 2, буква а) от ВИТС в случаите, когато канадски инвеститор предяви иск пред Съда по ВИТС от името на „местно установено предприятие“, тоест от името на установено в Съюза и пряко или непряко притежавано или контролирано от същия инвеститор предприятие, то присъденото от този съд обезщетение би трябвало да се изплати на споменатото местно установено дружество. Съвместимостта на посочената разпоредба с членове 20 и 21 от Хартата трябвало да се провери.
- 54 Кралство Белгия иска освен това да се установи дали в хипотезата, при която Съдът по ВИТС приеме, че глоба, наложена от Комисията или от орган на държава членка на канадски инвеститор за нарушение на правото в областта на конкуренцията, е несъвместима с разпоредба от осма глава, раздел В или Г от ВИТС, и присъди равностойна на тази глоба компенсация, обезсилването на ефекта на глобата би било съвместимо с принципа на равно третиране и с изискването за ефективност на правото на Съюза.
- 55 Във връзка с това Кралство Белгия отбелязва, че член 8.9, параграф 4 от ВИТС не допуска Съдът по ВИТС да обяви решение на Съюза — с което се установява несъвместимост на държавна помощ с член 108 ДФЕС и се разпорежда възстановяването ѝ — за противоречащо на ВИТС.

По отношение обаче на решенията по членове 101 и 102 ДФЕС, приети от Комисията или от компетентните органи на държавите членки, ВИТС не съдържа подобна разпоредба. Канадски инвеститор можел следователно да избегне финансовите последици от нарушаване на правото на Съюза в областта на конкуренцията, докато инвеститорите от Съюза не могли да ги избегнат, което било несъвместимо с членове 20 и 21 от Хартата, както и с изискването за ефективност на правото на Съюза.

В. Въпроси за съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с правото на достъп до независим съд

- 56 Кралство Белгия иска да се установи дали осма глава, раздел Е от ВИТС е съвместима с основното право на достъп до независим съд, прогласено по-специално в член 47 от Хартата.
- 57 На първо място, според Кралство Белгия режимът по споменатия раздел Е би могъл да затрудни достъпа на малките и средните предприятия до Съда по ВИТС, тъй като съгласно член 8.27, параграф 14 от ВИТС хонорарите и разходите на членовете на този съд се поемат от страните по спора, а съгласно член 8.39, параграф 5 от ВИТС разносните за производството и разходите за правно представителство и правна помощ се понасят, освен при извънредни обстоятелства, от загубилата страна.
- 58 Впрочем ВИТС засега не предвиждало възможност за предоставяне на правна помощ, въпреки че член 47, трета алинея от Хартата изрично предвиждал правото на такава помощ в степен, необходима за гарантирането на достъпа до правосъдие, от което право, както се уточнявало в решение на Съда от 22 декември 2010 г., DEB (C-279/09, EU:C:2010:811), се ползвали и предприятията.
- 59 Рискът от понасяне на всички съдебни разноски в поначало скъпи производства можел да разубеди инвеститор с ограничени финансови възможности да предяви иск.
- 60 На второ място, Кралство Белгия иска да се установи дали условията за плащане на възнаграждение на членовете на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС в член 8.27, параграфи 12—15 и член 8.28, параграф 7, буква г) от ВИТС са съвместими с правото на достъп до „независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон“ по член 47, втора алинея от Хартата. Обстоятелството, че условията за възнаграждение не били уредени главно в самия текст на ВИТС, а до голяма степен зависели от неограниченото право на преценка на Съвместния комитет по ВИТС, основателно пораждало съмнения в съвместимостта им с приложимите в областта на разделението на властите принципи.
- 61 Фактът, че ВИТС предвиждал възнаграждение за членовете на Съда по ВИТС, което не представлявало или поне все още не представлявало определена и редовна заплата, а ежесечен предварителен хонорар, към който се добавяли хонорари в зависимост от дните на работа по даден спор, можел също да се окаже несъвместим с правото на достъп до независим и безпристрастен съд. В това отношение Кралство Белгия се позовава на член 6 от Европейската харта за статута на съдиите, приета на 10 юли 1998 г. от Съвета на Европа, който член предвижда, че възнаграждението на съдия трябва да бъде в такъв размер, „че [съдията] да бъде защитен срещу давление с цел повлияване на неговото решение“.
- 62 Европейската харта за статута на съдиите споменавала и препоръки, приети в рамките на Съвета на Европа, възнаграждението на съдиите да се определя въз основа на общ стандарт. От сега предвидените във ВИТС условия следвало, че възнаграждението на членовете на Съда по ВИТС отчасти зависи от броя на споровете, отнесени до тях от инвеститори. Установяването

на благоприятна за инвеститорите съдебна практика можело следователно да се отрази положително върху възнаграждението на тези членове и да доведе в този смисъл до възникване на конфликт на интереси.

- 63 На трето място, Кралство Белгия иска да се установи дали правилата в член 8.27, параграфи 2 и 3 и в член 8.28, параграф 3 и параграф 7, буква в) от ВИТС за назначаване на членове на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС са съвместими с член 47, втора алинея от Хартата.
- 64 То отбелязва, че членовете на посочените съдилища се назначават от Съвместния комитет по ВИТС, който се председателства съвместно от министъра на международната търговия на Канада и от члена на Комисията, отговарящ за търговията (или от съответните им представители). Видно обаче от Европейската харта за статута на съдиите, на която се позовавали препоръките на Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС), назначаването на съдии от изпълнителната власт задължително трябвало да се извършва по препоръка на независим орган, който в главната си част се състои от членове на съдебната власт.
- 65 На четвърто място, Кралство Белгия иска да се установи дали условията за отстраняване на член на Съда по ВИТС или на член на Апелативния съд по ВИТС, които член 8.30, параграф 4 от ВИТС предвижда, са съвместими с член 47, втора алинея от Хартата, като се има предвид, че посочената разпоредба допуска отстраняване на съдия с решение на Съвместния комитет по ВИТС. От Европейската харта за статута на съдиите и препоръките на КСЕС обаче следвало, че решенията за отстраняване на съдии трябвало да бъдат взети с участие на независим орган и след провеждане на справедлив и зачитащ правото на защита процес, както и че тези решения трябвало да подлежат на обжалване пред висшестояща съдебна инстанция. Във всички случаи, за да можела да се гарантира независимостта на съдиите, изпълнителната власт не трябвало да има възможност да ги отстранява.
- 66 На пето и последно място, Кралство Белгия иска да се установи дали етичните правила, които членовете на споменатите съдилища ще трябва да спазват съгласно член 8.28, параграф 4, член 8.30, параграф 1 и член 8.44, параграф 2 от ВИТС, са съвместими с член 47, втора алинея от Хартата.
- 67 Според Кралство Белгия тези разпоредби по същество предвиждат, че членовете на посочените съдилища трябва да спазват насоките на ИВА, докато Комитетът по услугите и инвестициите приеме кодекс за поведение. От Магна харта на съдиите, приета на 17 ноември 2010 г. от Консултативния съвет на европейските съдии, обаче следвало, че деонтологичните правила за съдиите трябвало да бъдат съставени от самите съдии или поне да бъдат приети с тяхно съществено участие.
- 68 Тъй като се отнасяли за арбитри, а не за съдии, Насоките на ИВА можело да съдържат непригодни за статута на последните стандарти за независимост.
- 69 Освен това Кралство Белгия отбелязва, че ВИТС предвижда в член 8.30, параграф 1, че членовете на Съда по ВИТС и членовете на Апелативния съд по ВИТС трябва да „се въздържат да действат като адвокати или като определени от дадена страна експерти или свидетели по какъвто и да било висящ или нов инвестиционен спор по настоящото или по друго международно споразумение“, но не изисква от членовете на тези съдилища да декларират външните си дейности, нито а fortiori да са получили предварително одобрение за тях. Отнасящи се до този въпрос международни инструменти, сред които и Европейската харта за статута на съдиите, предвиждали обаче, че такива дейности трябва да бъдат декларирани и подлежат на предварително разрешение.

IV. Резюме на изразените пред Съда на Съюза становища

А. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с автономията на правния ред на Съюза

- 70 По-голямата част от представилите становища правителства, Съветът и Комисията подчертават, че член 8.31 от ВИТС безспорно не допуска Съдът по ВИТС да тълкува разпоредби от първичното или вторичното право на Съюза. В това отношение ВИТС се различавало по-специално от проекта за споразумение, който Съдът на Съюза разгледал в становище 1/09 (Споразумение за създаване на унифицирана система за патентно съдопроизводство) от 8 март 2011 г. (EU:C:2011:123).
- 71 От споменатия член 8.31 освен това следвало, че приетите от Съда по ВИТС тълкувания на разпоредби от ВИТС в съответствие с международното публично право не били задължителни за Съда на Съюза. ВИТС се различавало следователно и от проекта за споразумение, който Съдът разгледал в становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г. (EU:C:2014:2454).
- 72 Член 8.31, параграф 2 и член 8.39, параграф 1 от ВИТС изключвали и възможността Съдът по ВИТС и Апелативният съд по ВИТС да се произнасят инцидентно по законосъобразността на спорна мярка.
- 73 Впрочем решенията на Съда по ВИТС нямали действие erga omnes, а съгласно член 8.41 от ВИТС били задължителни само за страните по спора. С оглед и на това било изключено решение на Съда по ВИТС да може да накърни изключителната компетентност на Съда относно окончателното тълкуване на правото на Съюза.
- 74 Освен това механизмът по член 8.21 от ВИТС не допускал Съдът по ВИТС да разглежда въпроса за разпределението на областите на компетентност между Съюза и неговите държави членки. Ето защо в случая не възниквал въпросът, формулиран от Съда на Съюза в точки 33—36 от становище 1/91 (Споразумение ЕИП-1) от 14 декември 1991 г. (EU:C:1991:490) и в точки 224 и 225 от становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г. (EU:C:2014:2454).
- 75 С реда и условията, които предвидили във ВИТС, страните по това споразумение били гарантирали зачитане на автономията на правния ред на Съюза.
- 76 Споменатите правителства, Съветът и Комисията признават, че при някои спорове между канадски инвеститор и Съюза Съдът по ВИТС, за да прецени дали е допуснато нарушение на разпоредба от осма глава, раздел В или Г от ВИТС, би трябвало да разгледа обхвата на оспорваната от инвеститора мярка на Съюза. Както обаче предвиждал член 8.31, параграф 2 от ВИТС, в такива случаи Съдът по ВИТС трябвало да вземе предвид правото на Съюза само като факт, а не да го тълкува от правна гледна точка.
- 77 Изключителната компетентност на Съда на Съюза относно окончателното тълкуване на правото на Съюза не била накърнена и поради факта, че Съдът по ВИТС трябвало да прилага и тълкува международното право, към което освен разпоредбите от ВИТС спадали и други приложения между страните по същото споразумение международноправни разпоредби, а не правото на Съюза. Съдът по ВИТС, от една страна, и Съдът на Съюза, от друга страна, функционирали по съвсем различни правни системи. Член 30.6 от ВИТС, съгласно който ВИТС нямало директен ефект във вътрешния правен ред на страните по него, ясно разкривал тази разлика.

78 Поради тази разлика нямало никаква нужда режимът за уреждане на спорове от Съда по ВИТС и от Апелативния съд по ВИТС да предвижда механизъм за предварително произнасяне на Съда на Съюза. Анализът в точки 236—248 от становище 2/13 на Съда на Съюза (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г. (EU:C:2014:2454) в случая бил ирелевантен. Съображенията, поради които в становище 1/91 (Споразумение ЕИП-I) от 14 декември 1991 г. (EU:C:1991:490, т. 54—65) Съдът на Съюза разгледал възможността за въвеждане на механизъм за предварителното му произнасяне, също липсвали в случая. Всъщност, за разлика от Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП), ВИТС по никакъв начин не целяло да направи приложима за Канада част от достиженията на правото на Съюза.

Б. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с общия принцип на равно третиране и с изискването за ефективност

79 По-голямата част от представилите становища правителства, Съветът и Комисията отбелязват, че инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от Канада, от една страна, и инвестиралите в Съюза предприятия и физическите лица от държави членки, от друга страна, не се намират в сходно положение, тъй като инвестициите на едните са международни, а на другите — вътрешни за Съюза.

80 Сходни били положенията само на инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от Канада и на инвестиралите в Канада предприятия и физически лица от държави членки.

81 Освен това от практиката на Съда на Съюза следвало, че закрепеният в правото на Съюза принцип на равно третиране не бил приложим към отношенията на Съюза с трети държави. Поради това според голяма част от споменатите правителства и според Съвета членове 20 и 21 от Хартата не са от значение за разглеждането на съвместимостта на ВИТС с правото на Съюза.

82 Споменатият принцип не бил приложим и по отношение на разлика в третирането между, от една страна, на притежавано или контролирано от канадски инвеститор „местно установено предприятие“ по смисъла на член 8.1 от ВИТС, и от друга страна, на установено в Съюза предприятие, което нито се притежава, нито се контролира от такъв инвеститор.

83 Всъщност първите предприятия представлявали инвестиции на предприятия или физически лица от Канада и трябвало да се разглеждат като такива в рамките на ВИТС. С оглед на това твърдяната от Кралство Белгия разлика в третирането на местно установените предприятия можела да се оприличи на разликата между, от една страна, инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от Канада, и от друга страна, инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от държави членки.

84 Твърдяната в искането за становище разлика в третирането била във всички случаи обоснована от целта да се допринесе за свободна и справедлива търговия по смисъла на член 3, параграф 5 ДЕС, както и от предвидената в член 21, параграф 2, буква д) ДЕС цел за насърчаване на интеграцията на всички страни в световната икономика. Компетентността на Съюза по член 207 ДФЕС да сключва споразумения в областта на преките инвестиции с трети държави и по член 4, параграф 1 и параграф 2, буква а) ДФЕС да сключва с такива държави споразумения в областта на инвестиции, различни от преките, щяла да се изпразни от съдържание, ако се приемело, че закрепеният в правото на Съюза принцип на равно третиране не допуска Съюзът да сключва конкретни договорености за инвестиции от трети държави.

85 По отношение на искането на Кралство Белгия да се установи дали механизмът за УСИД е съвместим с предвиденото в правото на Съюза изискване за ефективност, като се има предвид по-специално хипотезата, при която Съдът по ВИТС постанови, че глоба, наложена на канадски инвеститор от Комисията или от орган по конкуренция на държава членка, нарушава

материалноправна разпореда от осма глава от ВИТС, и присъди равностойно на размера на тази глоба обезщетение, повечето от представилите становища правителства, Съветът и Комисията считат, че изложеният проблем е изкуствен.

- 86 Всъщност било много малко вероятно Съдът по ВИТС — който по-специално поради предвиденото в член 8.9 от ВИТС право на въвеждане на регулаторни мерки трябвало да спазва съществуващото право на Съюза в областта на конкуренцията — да обяви наложена по силата на това право глоба за нарушение на ВИТС.

В. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с правото на достъп до независим съд

- 87 Някои от представилите становища правителства, както и Съветът твърдят, че член 47 от Хартата и другите европейски правни актове, на които се позовава искането за становище, са неприложими към предвидения механизъм за УСИД.

- 88 В това отношение те отбелязват, че споменатите актове не са задължителни за Канада и че ВИТС не е част от правото на Съюза, а единствено от приложимото за разглеждания механизъм международно право.

- 89 Според други представили становища правителства, както и според Комисията член 47 от Хартата е приложим. ВИТС, противно на твърдяното в искането за становище, било в съответствие с този член.

- 90 В това отношение те най-напред отбелязват, че Съдът по ВИТС имал „хибриден“ характер в смисъл, че освен присъщите за съдебно разрешаване на спорове характеристики разкривал и такива, които били специфични за процеса пред международен арбитраж. Сред последните били изискването за предварително консултиране, множество елементи на производството пред Съда по ВИТС, условията за назначаване, възнаграждение и отстраняване на неговите членове, както и липсата на действие erga omnes на решенията му. Освен това, тъй като Съдът по ВИТС не бил задължителен, инвеститорът можел да сезира със спора или него, или редовен съд. Поради това изискването за независимост не било приложимо към Съда по ВИТС по същия начин, както към редовен съд.

- 91 По-нататък, те подчертават, че осма глава, раздел Е от ВИТС, за разлика от по-голямата част от разпоредбите от същото споразумение, не се прилага временно, а елементите, с оглед на които Кралство Белгия не е сигурно дали предвиденият механизъм за УСИД е в съответствие с правото на достъп до независим съд, а именно достъпът до този механизъм от страна на малките и средните предприятия, условията за назначаване, възнаграждение и отстраняване на членове на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС, както и приложимите за тях етични правила, трябвало да бъдат уточнени. Наличието на задължение за такова уточняване ясно следвало от член 8.27, параграф 15, член 8.39, параграф 6 и член 8.44, параграф 2 от ВИТС, точка 6, букви е) и з) от Съвместния тълкувателен инструмент, както и от Декларация № 36.

- 92 В становището си Съдът на Съюза трябвало да разгледа споразумението като „предвидено“ и следователно да отчете значението на споменатото задължение и на изпълнението му за вече предвидените във ВИТС гаранции.

- 93 Накрая, споменатите правителства, Съветът и Комисията твърдят, че дори и да се изключи предвиденото усъвършенстване на уредбата, изразените в искането за становище опасения били неоснователни.

- 94 Първо, по отношение на достъпа до Съда по ВИТС от страна на малките и средните предприятия те припомнят, че инвеститорите не били длъжни да отнасят споровете си пред този съд, тъй като могли да ги отнесат и до националните съдилища на страните по споразумението и да се ползват от всички техни способи за защита и свързани с правната помощ гаранции. Поради това, дори и да нямали финансова възможност да отнесат споровете си до Съда по ВИТС, инвеститорите нямало да бъдат лишени от право на достъп до независим съд.
- 95 Впрочем предоставянето на правна помощ не било надежден критерий за установяване на спазването на основното право на достъп до съд.
- 96 Освен това те отбелязват, че правилото в член 8.39, параграф 5 от ВИТС, съгласно което направените в производство пред Съда по ВИТС съдебни разноски се понасят от загубилата страна, по принцип не се различавало от обичайно приложимото за производствата пред редовните съдилища правило.
- 97 Второ, по отношение на условията за възнаграждение на членовете на Съда по ВИТС споменатите правителства, Съветът и Комисията считат, че Кралство Белгия неправилно квалифицирало Съвместния комитет по ВИТС като „изпълнителен орган“. Във връзка с това те отбелязват, че всички решения с правно действие на този комитет трябва да бъдат в съответствие с член 218, параграф 9 ДФЕС, поради което Съветът и Комисията имат съществено участие в процеса на вземане на решения.
- 98 Член 8.27, параграф 12 от ВИТС, съгласно който Съвместният комитет по ВИТС определя размера на ежемесечния предварителен хонорар на членовете на Съда по ВИТС, не създавал никакви проблеми. С оглед на изискването за независимост в член 8.30, параграф 1 от ВИТС този комитет трябвало да гарантира, че размерът и начинът на плащане на възнаграждение не поставят под въпрос независимостта на членовете. Същото се отнасяло и за редовното възнаграждение по член 8.27, параграф 15 от ВИТС и за възнаграждението по член 8.28, параграф 7, буква г) от ВИТС на членовете на Апелативния съд по ВИТС.
- 99 Тъй като освен това предвиденото в член 8.27, параграф 14 от ВИТС възнаграждение за членове на Съда по ВИТС се определяло въз основа на стандарт, установен от генералния секретар и от председателя на ICSID, Кралство Белгия неправилно твърдяло, че това възнаграждение зависи от извършваната от тези членове работа.
- 100 Трето, по отношение на назначаването на членове на Съда по ВИТС по-голямата част от представилите становища правителства, Съветът и Комисията отбелязват, че членовете на международни съдилища се назначават от съответните правителства и следователно от изпълнителната власт.
- 101 Четвърто, по отношение на условията за отстраняване на членове на Съда по ВИТС същите правителства и институции отбелязват, че страните по споразуменията, с които се създават международни юрисдикции, обикновено предвиждат право на прекратяване на функциите на членове на тези юрисдикции. Такъв бил по-специално случаят с Международния наказателен съд.
- 102 Пето, по отношение на етичните правила за членовете на предвидените съдилища Кралство Белгия неправилно твърдяло, че тези членове не били длъжни да декларират външните си дейности. Всъщност от член 8.30, параграф 1 от ВИТС следвало, че тези членове трябвало да спазват Насоките на ИВА или всякакви допълнителни правила, приети от Комитета по услугите и инвестициите по ВИТС съгласно член 8.44, параграф 2 от ВИТС. Насоките на ИВА предвиждали обаче задължение за прозрачност по отношение на всички обстоятелства, които могли да засегнат безпристрастността или независимостта на съдиите.

- 103 Извън това членовете на предвидените съдилища можели да извършват външни дейности, като обаче това било обосновано, тъй като поне в началото нямало да бъдат заети на пълно работно време. Именно поради това член 8.27, параграф 12 от ВИТС предвиждал, че когато не разглеждат отнесен до тях спор, споменатите членове на съдилища получават ежемесечно само предварителен хонорар с фиксиран размер.
- 104 Ако при тези обстоятелства не разполагали с право да извършват външни дейности, членовете на предвидените съдилища не можели да си гарантират достатъчно приходи.

V. Становище на Съда

- 105 Най-напред следва да се констатира, че искането за становище се отнася до осма глава, раздел Е от ВИТС, както и че с оглед на обстоятелството, припомнено в точка 3 от настоящото становище, става въпрос за „предвидено споразумение“ по смисъла на член 218, параграф 11 ДФЕС. Искането следователно е допустимо, като участващите в производството правителства и институции всъщност не са изразили съмнения в това отношение.

A. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с автономията на правния ред на Съюза

1. Принципи

- 106 Следва най-напред да се припомни, че международно споразумение, с което се създава юрисдикция, като ѝ се възлага да тълкува разпоредбите му със задължителни за Съюза решения, по принцип е съвместимо с правото на Съюза. Всъщност компетентността на Съюза в областта на международните отношения и способността му да сключва международни споразумения включват по необходимост възможността да се подчинява на решенията на създадената или посочената по силата на такива споразумения юрисдикция във връзка с тълкуването и прилагането на техните разпоредби (становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 182; вж. също становище 1/91 (Споразумение ЕИП-1) от 14 декември 1991 г., EU:C:1991:490, т. 40 и 70, и становище 1/09 (Споразумение за създаване на унифицирана система за патентно съдопроизводство) от 8 март 2011 г., EU:C:2011:123, т. 74).
- 107 Сключено от Съюза международно споразумение може и да има отражение върху правомощията на институциите на Съюза, стига обаче да са изпълнени съществените условия за запазване на естеството на тези правомощия и да не е накърнена следователно автономията на правния ред на Съюза (вж. по-специално становище 1/00 (Споразумението за общо авиационно пространство) от 18 април 2002 г., EU:C:2002:231, т. 20 и 21, и становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 183).
- 108 Следователно, щом като предвижда — както следва от точка 6, букви е), ж) и и) от Съвместния тълкувателен инструмент и както отбелязва генералният адвокат в точка 18 от заключението си — система за уреждане на спорове между инвеститори и държави чрез създаване на Съд по ВИТС и на Апелативен съд по ВИТС, а в дългосрочен план — и на Многостранен инвестиционен съд, ВИТС може да бъде съвместимо с правото на Съюза само ако не засяга автономията на правния ред на Съюза.
- 109 Тази автономия, която съществува с оглед както на правото на държавите членки, така и на международното право, следва от съществените характеристики на Съюза и на неговото право. Последното се характеризира всъщност с това, че произтича от автономен източник, представляван от Договорите, с предимството по отношение на правните системи на държавите

членки, както и с директния ефект на цяла поредица разпоредби, приложими по отношение на техните граждани и самите тях. От тези особености води началото си структурирана система от принципи, норми и взаимозависими правоотношения, които обвързват взаимно самия Съюз и неговите държави членки, както и последните помежду им (вж. решение от 10 декември 2018 г., *Wightman* и др., C-621/18, EU:C:2018:999, т. 45 и цитираната съдебна практика).

- 110 В този смисъл израз на споменатата автономия е наличието на специфична за Съюза конституционна рамка. Тази рамка включва основните ценности, закрепени в член 2 ДЕС — който гласи, че Съюзът „се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека“ — общите принципи на правото на Съюза, както и разпоредбите от Хартата, от Договора за ЕС и от Договора за функционирането на ЕС, установяващи по-специално правила за предоставяне и разпределяне на правомощия, правила за функциониране на институциите на Съюза и на неговата система за правораздаване, както и основни правила в конкретни области, уредени по начин, който спомага за осъществяването на припомнения в член 1, втора алинея ДЕС процес на изграждане на все по-тесен съюз (в този смисъл вж. становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 158).
- 111 За да гарантират запазването на специфичните особености и на автономията на така установения правен ред, Договорите създават система за правораздаване, предназначена да осигури последователност и единство при тълкуването на правото на Съюза. Съгласно член 19 ДЕС националните юрисдикции и Съдът са длъжни да гарантират пълното прилагане на правото на Съюза във всички държави членки и ефективната му защита по съдебен ред, като Съдът има изключителна компетентност относно окончателното му тълкуване. За тази цел системата съдържа по-специално производството за преюдициално запитване по член 267 ДФЕС (становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 174—176 и 246).
- 112 С оглед на поставените в искането за становище въпроси в случая следва да се установи дали механизъм за УСИД, който е предвиден в осма глава, раздел Е от ВИТС, може да представлява пречка за функционирането на Съюза в съответствие с посочената по-горе конституционна рамка.
- 113 За целта най-напред следва да се провери дали предвиденият механизъм за УСИД е извън правораздавателната система на Съюза.
- 114 Всъщност предвиденият по ВИТС съд е различен от съдилищата на Канада, на Съюза и на неговите държави членки. Ето защо Съдът по ВИТС и Апелативният съд по ВИТС не могат да се считат за част от правораздавателната система на нито една от страните по споразумението.
- 115 Фактът, че предвиденият механизъм за УСИД е извън правораздавателната система на Съюза, сам по себе си обаче не означава, че този механизъм накърнява автономията на правния ред на Съюза.
- 116 Всъщност при тълкуването и прилагането на сключени от Съюза международни споразумения съдилищата по член 19 ДЕС не се ползват с предимство нито спрямо юрисдикциите на третите държави, с които тези споразумения са сключени, нито спрямо международните съдилища, които те създават.
- 117 Следователно, освен че са неразделна част от правото на Съюза и като такива могат да бъдат предмет на преюдициални запитвания (вж. по-специално решения от 30 април 1974 г., *Haegeman*, 181/73, EU:C:1974:41, т. 5 и 6, от 25 февруари 2010 г., *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, т. 39 и от 22 ноември 2017 г., *АЕБТРИ*, C-224/16, EU:C:2017:880, т. 50), споменатите споразумения обвързват и третите държави и могат да бъдат тълкувани също и от техните

юрисдикции. Освен това, както стана ясно от съдебната практика, цитирана в точка 106 от настоящото становище, Съюзът може да сключи споразумение, което предвижда създаването на международна юрисдикция, компетентна да тълкува това споразумение и необвързана от дадените от юрисдикциите на страните по същото споразумение тълкувания, именно поради взаимния характер на международните споразумения и поради необходимостта да се зачита компетентността на Съюза в областта на международните отношения.

118 От изложеното следва, че правото на Съюза допуска предвиденото в осма глава, раздел Е от ВИТС създаване на Съд по ВИТС, на Апелативен съд по ВИТС, а по-късно и на Многостранен инвестиционен съд, както и предоставянето им на компетентност да тълкуват и да прилагат разпоредбите от ВИТС с оглед на правилата и на принципите на приложимото между страните по това споразумение международно право. Тъй като обаче са извън съдебната система на Съюза, посочените съдилища не трябва да са оправомощени да тълкуват или да прилагат други разпоредби от правото на Съюза, освен тези от ВИТС, нито да постановяват решения, годни да доведат до възпрепятстване на функционирането на институциите на Съюза в съответствие с установената му конституционна рамка.

119 Следователно, за да може предвиденият механизъм за УСИД да се приеме за съвместим с автономията на правния ред на Съюза, следва да провери:

- дали осма глава, раздел Е от ВИТС не предоставя на предвидените съдилища компетентност за тълкуване или за прилагане на право на Съюза, различна от тази за тълкуване и за прилагане на разпоредбите от същото споразумение с оглед на правилата и принципите на приложимото между страните международно право, и
- дали същата тази осма глава, раздел Е не урежда компетентността на посочените съдилища по такъв начин, че те — макар да не могат сами да тълкуват или да прилагат правни норми на Съюза, различни от разпоредбите на споразумението — могат да постановят решения, с които да доведат до възпрепятстване на функционирането на институциите на Съюза в съответствие с установената за него конституционна рамка.

2. По липсата на компетентност за тълкуване и прилагане на правни норми на Съюза, различни от разпоредбите от ВИТС

120 Член 8.18 от ВИТС, който се съдържа в осма глава, раздел Е от същото споразумение, предвижда, че Съдът по ВИТС е компетентен да се произнесе по иск на инвеститор от една от страните, в който се твърди, че другата страна не е изпълнила задължение, произтичащо от раздел В (членове 8.6—8.8) или Г (членове 8.9—8.14) от осма глава.

121 Съгласно член 8.31, параграф 1 от ВИТС за целта Съдът по ВИТС прилага „настоящото споразумение, като го тълкува в съответствие с Виенската конвенция [...] и с другите правила и принципи на приложимото между страните международно право“. Член 8.31, параграф 2, първо изречение от същото споразумение обаче предвижда, че Съдът по ВИТС няма компетентност „да определя законосъобразността на мярка, за която се твърди, че представлява нарушение на настоящото споразумение по смисъла на националното право на дадена страна“.

122 От това следва, че на Съда по ВИТС е предоставена компетентност да тълкува и прилага само разпоредби от ВИТС и че такова тълкуване или прилагане трябва да се извършва в съответствие с правилата и принципите на приложимото между страните международно право.

- 123 По това осма глава, раздел Е от ВИТС се различава от проекта за споразумение за създаване на унифицирана система за патентно съдопроизводство, обявен за несъвместим с правото на Съюза със становище 1/09 (Споразумение за създаване на унифицирана система за патентно съдопроизводство) от 8 март 2011 г. (EU:C:2011:123).
- 124 Всъщност в член 14а от споменатия проект като „приложими разпоредби“ са посочени по-специално „пряко приложимото общностно право, по-конкретно Регламент [...] на Съвета относно патента на Общността, и националното право на договарящите държави, прилагащи общностното право“. С оглед на това в точка 78 от посоченото становище Съдът на Съюза стига до извода, че предвижданият Съд за патенти би трябвало да тълкува и прилага не само разпоредби от въпросното споразумение, но и бъдещия регламент относно патента на Общността, както и други инструменти на правото на Съюза, и по-специално регламенти и директиви, във връзка с които посоченият регламент евентуално би трябвало да се тълкува. В същата точка Съдът на Съюза подчертава, че на тази юрисдикция може да се наложи също да разреши висящ пред нея спор с оглед на основните права и общите принципи на правото на Съюза, а и дори да се произнесе по валидността на акт на Съюза.
- 125 Тези обстоятелства водят Съда до констатацията, че сключването на проекта за споразумение би засегнало правомощията, които Договорите са поверили на институциите на Съюза и на държавите членки и които са от основно значение за запазването на самото естество на правото на Съюза (становище 1/09 (Споразумение за създаване на унифицирана система за патентно съдопроизводство) от 8 март 2011 г., EU:C:2011:123, т. 89).
- 126 Осма глава, раздел Е от ВИТС се различава и от инвестиционното споразумение, което е предмет на решение от 6 март 2018 г., *Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158)*, тъй като, както Съдът на Съюза отбелязва в точки 42, 55 и 56 от това решение, въпросното споразумение създава съд за разрешаване на спорове, които биха могли да се отнасят до тълкуването или прилагането на правото на Съюза.
- 127 Споразумението, което е предмет на споменатото решение, е сключено освен това между държави членки. Съвместимостта с правото на Съюза на създаването или запазването на инвестиционен съд с такова споразумение и със споразумение между Съюза и трета държава са все пак два различни въпроса (решение от 6 март 2018 г., *Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158*, т. 57 и 58).
- 128 Всъщност във всяка област от правото на Съюза държавите членки са длъжни да спазват принципа на взаимно доверие. Този принцип изисква от всяка от тези държави да приеме, освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално основните права, сред които и правото по член 47 от Хартата на ефективни правни средства за защита пред съд (в този смисъл вж. по-специално становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 191 и решение от 26 април 2018 г., *Donnellan, C-34/17, EU:C:2018:282*, т. 40 и 45).
- 129 В отношенията между Съюза и трета държава обаче принципът на взаимно доверие по-специално за зачитане на правото на ефективни правни средства за защита пред независим съд е неприложим.
- 130 Констатацията в точка 122 от настоящото становище не противоречи на член 8.31, параграф 2 от ВИТС, който предвижда, че „при определянето на съответствието на дадена мярка с настоящото споразумение Съдът може в действителност да вземе предвид [като факт], доколкото е целесъобразно, националното право на дадена страна“, като установява, че „[к]огато прави това, Съдът се придържа към преобладаващото тълкуване на националното право от съдилищата или органите на въпросната страна“, и добавя също че „евентуалният смисъл, придаван на националното право от Съда, не е задължителен за съдилищата или органите на тази страна“.

- 131 Всъщност тези уточнения имат за цел само да укажат, че ако се наложи да прецени съответствието с ВИТС на оспорена от инвеститор мярка на държавата, която е приемаща за съответната инвестиция, или на Съюза, Съдът по ВИТС задължително трябва да определи обхвата на тази мярка въз основа на предоставените от инвеститора, споменатата държава и Съюза данни и доводи. Определянето на обхвата може евентуално да наложи да се вземе предвид националното право на страната ответник. Както обаче ясно посочва член 8.31, параграф 2 от ВИТС, споменатото определяне на обхвата на мярката не може да се счита за тълкуване от Съда по ВИТС на съответното вътрешно право, а напротив, за вземане предвид на последното като факт, при което Съдът по ВИТС следва да се придържа към преобладаващото тълкуване на това вътрешно право от съдилищата или органите на въпросната страна по споразумението и без смисълът, в който разбира това право, да е обвързващ за тези съдилища или органи.
- 132 Фактът, че Съдът по ВИТС няма компетентност да тълкува други разпоредби от правото на Съюза, освен тези от ВИТС, следва от член 8.21 от това споразумение, съгласно който не споменатият съд, а Съюзът има право да определи — в случай че канадски инвеститор иска да оспори мерки на държава членка и/или на Съюза — дали с оглед на правилата за разпределяне на областите на компетентност между Съюза и държавите членки искът следва да бъде насочен срещу посочената държава членка или срещу Съюза. В този смисъл осма глава, раздел Е от ВИТС зачита изключителната компетентност на Съда да се произнася по разделението на областите на компетентност между Съюза и държавите членки и в това отношение следователно се различава от проекта за споразумение, предмет на становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г. (EU:C:2014:2454, т. 224—231).
- 133 Апелативният съд по ВИТС също не може да тълкува или прилага други правни норми на Съюза, освен разпоредбите от ВИТС. Всъщност член 8.28, параграф 2, буква а) от това споразумение предвижда, че Апелативният съд по ВИТС „може да потвърди, да измени или да обезсили решението на Съда [по ВИТС] на [...] основани[е] грешки в прилагането или тълкуването на приложимото право“, като под „приложимо право“ се има предвид правото, което Съдът по ВИТС може да прилага съгласно член 8.31, параграф 1 от ВИТС, а именно самото това споразумение и правилата и принципите на международното право, с оглед на които то трябва да се тълкува и прилага. Макар член 8.28, параграф 2, буква б) от ВИТС да добавя, че Апелативният съд по ВИТС може да установи и „очевидни грешки в преценката на фактите, включително преценката за относимото национално право“, от изложеното по-горе все пак следва, че страните по споразумението не са имали намерение на предоставят на Апелативния съд по ВИТС компетентност да тълкува вътрешно право.
- 134 След като Съдът по ВИТС и Апелативният съд по ВИТС са извън правораздавателната система на Съюза и тълкувателната им компетентност е ограничена до тълкуване на разпоредбите на ВИТС с оглед на правилата и принципите на приложимото между страните международно право, ВИТС логично не предвижда процедура за предварително произнасяне на Съда на Съюза, която да допуска или да задължава Съда по ВИТС или Апелативния съд по ВИТС да отправят преюдициални запитвания до Съда на Съюза.
- 135 По същите причини впрочем ВИТС логично предоставя на тези съдилища правото да постановяват окончателни решения по искове на инвеститори срещу приемащите инвестиции им държави или срещу Съюза, без да предвиди процедура по обжалване на решенията им пред съдилищата на тези държави или пред Съда на Съюза и без да допуска възможност — като се изключат случаите по член 8.22, параграф 5 от ВИТС — инвеститорите да предявят, докато тече производството по исковете им пред Съда по ВИТС и Апелативния съд по ВИТС или след приключването му, искове със същия предмет пред съдилищата на тези държави или пред Съда на Съюза.

136 От изложеното следва, че осма глава, раздел Е от ВИТС не предоставя на предвидените съдилища компетентност да тълкуват или прилагат каквито и да било други разпоредби от правото на Съюза, освен разпоредбите от ВИТС.

3. По липсата на въздействие върху функционирането на институциите на Съюза в съответствие конституционната му рамка

137 Кралство Белгия и някои от представилите становища правителства твърдят, че когато се произнася по предявени пред него иски срещу Съюза, на Съда по ВИТС можело да се наложи — за да прецени релевантните факти, сред които евентуално и представляващи основание за приемане на спорната мярка разпоредби от първичното право — да търси баланс между интереса от свобода на стопанската инициатива, на който се позовавал ищецът инвеститор, и защитените с Договора за ЕС, Договора за функционирането на ЕС и Хартата обществени интереси, на които се позовавал в защитата си Съюзът.

138 В такъв случай Съдът по ВИТС трябвало — без да има право да тълкува Договорите или Хартата — да прецени обхвата им и въз основа на споменатото търсене на баланс да реши по-специално дали съответната мярка на Съюза отговаря на изискването за „справедливо и равноправно“ третиране по смисъла на член 8.10 от ВИТС, ако същата представлява непряко отчуждаване по смисъла на член 8.12 от ВИТС или ако трябва да се разглежда като неоправдано ограничение на свободата на плащания и прехвърляния на капитали по член 8.13 от ВИТС. В този смисъл на Съда по ВИТС можело да се наложи да се произнася по актове от вторичното право на Съюза въз основа на собствената си преценка, вместо на преценката на имащия компетентността да прави такава Съд на Съюза. Тази преценка на Съда по ВИТС можела да доведе и до постановяването на окончателни и задължителни за Съюза решения. Поради това възниквал въпросът дали посочените случаи, които можели да се окажат чести, не пораждали риск от засягане на изключителната компетентност на Съда на Съюза относно окончателното тълкуване на правото на Съюза, а оттам и риск от засягане на автономията на правния ред на Съюза.

139 В отговор на този въпрос следва да се отбележи, първо, че определението на понятието „инвестиция“ в член 8.1 от ВИТС е твърде широко и допуска произнасяне от предвидените съдилища по иски с много различни предмети. Насочени срещу Съюза или държава членка иски могат, при спазване на изрично предвидените от ВИТС изключения, да се отнасят до мерки от всички области, свързани с осъществяването на дейността на предприятията, използването на движимо и недвижимо имущество, финансовите инструменти, правата върху интелектуална собственост, вземанията или всякакъв друг вид инвестиции в Съюза.

140 Второ, следва да се отбележи, че макар член 8.21 от ВИТС да допуска в случаите, когато канадски инвеститор възнамерява да предяви иск пред Съда по ВИТС, Съюзът да определи дали ответник по иска е самият той или приемащата за съответната инвестиция държава членка, Съюзът все пак не може, ако спорната мярка е приета от него, да се противопостави на разглеждането ѝ от Съда по ВИТС. Всъщност от предвидените във ВИТС процесуални правила, и по-специално от член 8.25, параграф 1 от ВИТС, е видно, че ответникът, а именно приемащата за съответната инвестиция държава членка или самият Съюз, трябва да даде своето съгласие спорът да бъде уреден от този съд.

141 Трето, следва да се констатира, че макар да предоставя, видно от определението на понятието „инвеститор“ в член 8.1 от ВИТС и внесеното във връзка с него уточнение в точка 6, буква г) от Съвместния тълкувателен инструмент, право на иск срещу Съюза или държава членка пред Съда по ВИТС само на физически и юридически лица, които имат действителна връзка с Канада, ВИТС все пак допуска тези лица да оспорят всяка „мярка“ по смисъла на член 1.1 от ВИТС, ограничен по отношение на осма глава от същото споразумение от член 8.2 от него.

- 142 Тъй като съгласно споменатия член 1.1 понятието „мярка“ включва „закон, подзаконов акт, разпореждане, процедура, решение, административен акт, предписание, практика или всякаква друга форма на мярка, приета от една от страните“, исковете срещу Съюза могат да имат за предмет всеки вид акт или практика на Съюза, стига, както предвижда член 8.2 от ВИТС, във връзка с осма глава, раздели В, Г и Д от същото споразумение, разглежданият акт или разглежданата практика да са „във връзка“ с „попадаща в обхвата инвестиция“ по смисъла на член 8.1 от ВИТС или с „инвеститор от другата страна“ на попадаща в обхвата на споразумението инвестиция.
- 143 Макар да предвижда, че предмет на иска трябва да бъде мярка, която е във връзка с ищеца или с негова инвестиция, попадаща в обхвата на ВИТС, това споразумение все пак не изключва възможността мярката да е с общо приложение или с нея да се прилага акт с общо приложение.
- 144 Четвърто, следва да се отбележи, че макар да не може, видно от думата „само“ в член 8.39, параграф 1 от ВИТС и от текста на параграф 4 от същия член, да отмени спорната мярка, да разпреди привеждане на националното право на съответната страна в съответствие с ВИТС или да наложи санкция на страната ответник, Съдът по ВИТС все пак може, ако установи, че въпросната мярка нарушава някоя от разпоредбите на осма глава, раздел В или Г от ВИТС, да осъди по силата на споменатия член 8.39, параграф 1, буква а) страната ответник да заплати на ищеца инвеститор парично обезщетение за претърпените от него в резултат на нарушението вреди и всяка приложима лихва.
- 145 Тъй като член 8.41, параграф 2 от ВИТС предвижда, че „всяка страна по спора незабавно признава и изпълнява решението“, Съюзът е длъжен да плати обезщетението, ако е осъден да направи това с окончателно решение на Съда по ВИТС или, при условията по член 8.28, параграф 9 от същото споразумение, на Апелативния съд по ВИТС.
- 146 В това отношение следва да се отбележи, че компетентността на предвидените съдилища по член 8.39, параграф 1, буква а) от ВИТС за присъждане на обезщетение на частни инвеститори е аспект, който отличава установения с ВИТС режим за УСИД от системата на Световната търговска организация (СТО) за разрешаване на спорове между договарящите страни и СТО, тъй като тази система се основава на преговори между договарящите страни и предвижда различни възможности за изпълнение на решенията (в този смисъл вж. решение от 9 септември 2008 г., FIAMM и др./Съвет и Комисия, C-120/06 P и C-121/06 P, EU:C:2008:476, т. 116).
- 147 Характеристиките на компетентността на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС, посочени в точки 139—145 от настоящото становище, несъмнено съответстват на преследваната със споразумението цел за защита на чуждестранните инвеститори.
- 148 Без да се засягат случаите, при които страните са се договорили в рамките на ВИТС да сближат законодателствата си, компетентността на тези съдилища би могла обаче да засегне автономията на правния ред на Съюза, ако е уредена по начин, който допуска те да могат, когато извършват преценка на твърдени в иск ограничения на свободата на стопанска инициатива, да поставят под въпрос равнището на защита на обществен интерес, който е бил водещ при въвеждането от Съюза на такива ограничения за всички оператори, инвестирали в съответния търговски или промишлен сектор на вътрешния пазар, а не по начин, който допуска те да могат само да проверят дали инвеститор или обхваната от споразумението инвестиция са третирани в нарушение на осма глава, раздели В или Г от ВИТС.
- 149 Всъщност евентуална компетентност на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС за установяване на несъвместимост на третиране на канадски инвеститор с ВИТС поради определено от институциите на Съюза равнище на защита на обществен интерес би довела до

възникването на риск последният да бъде принуден — под заплахата от многократно осъждане от Съда по ВИТС да плати обезщетение на предявилния иска инвеститор — да се откаже от достигането на такова равнище на защита.

- 150 В случай че сключено от Съюза международно споразумение налага Съюзът — или държава членка, когато прилага правото на Съюза — да измени или да оттегли правна уредба поради направена от съд извън правораздавателната система на Съюза преценка на равнището на защита на обществен интерес, което в съответствие с конституционната рамка на Съюза е определено от институциите му, следва да се направи извод, че такова споразумение излага на риск способността на Съюза да функционира самостоятелно в установената за него конституционна рамка.
- 151 В това отношение следва да се подчертае, че законодателят на Съюза приема уредбата му след провеждане на установения в Договора за ЕС и в Договора за функционирането на ЕС демократичен процес и тази уредба трябва по силата на закрепените в член 5 ДЕС принципи на предоставената компетентност, на субсидиарност и на пропорционалност да се счита за подходяща и необходима за постигането на легитимните цели на Съюза. Съгласно член 19 ДЕС Съдът на Съюза осъществява контрол за спазване на равнището на защита на обществените интереси, което е определено с тази правна уредба, и по-специално с Договора за ЕС, Договора за функционирането на ЕС, Хартата и общите принципи на правото на Съюза.
- 152 По отношение на компетентността на предвидените съдилища за установяване на нарушения на задълженията по осма глава, раздел В от ВИТС, член 28.3, параграф 2 от същото споразумение предвижда, че разпоредбите от споменатия раздел В не могат да се тълкуват като пречка за някоя от страните да приема или да осигурява изпълнението на мерки, необходими за защита на обществената сигурност или обществения морал, за поддържане на обществения ред, за опазване на живота или здравето на хората, животните или растенията, но при единственото условие, че такива мерки не се прилагат по начин, който да представлява средство за произволна или неоправдана дискриминация между страните, в които съществуват подобни условия, или прикрито ограничаване на търговията между страните.
- 153 При тези обстоятелства следователно Съдът по ВИТС няма компетентност да установи, че равнище на защита на обществен интерес, определено с посочените в точка 152 от настоящото становище мерки на Съюза, е несъвместимо с ВИТС, и да осъди на това основание Съюза да заплати обезщетение за вреди.
- 154 По отношение на компетентността на предвидените съдилища да установяват нарушения на задълженията по осма глава, раздел Г от ВИТС, член 8.9, параграф 1 от ВИТС изрично припомня правото на страните „да въвеждат регулаторни мерки в рамките на своите територии за постигане на законни цели на политиката в области като общественото здраве, безопасността, околната среда или обществения морал, социалната закрила или защитата на потребителите, или насърчаването и опазването на културното многообразие“. В член 8.9, параграф 2 от ВИТС „[в] интерес на правната сигурност се уточнява, че самият факт на регулиране от дадена страна, включително чрез изменение на нейното законодателство, по начин, въздействащ неблагоприятно върху инвестиция или който е в разрез с очакванията на инвеститора, включително с неговите очаквания за печалба, не съставлява нарушение на задължение по настоящия раздел“.
- 155 Освен това точка 1, буква г) и точка 2 от Съвместния тълкувателен инструмент предвиждат, че ВИТС „няма да понижи [установените от всяка страна] стандарти и правила, свързани с безопасността на храните, безопасността на продуктите, защитата на потребителите, здравеопазването, околната среда или защитата на труда“, че „[в]насяните стоки, доставчиците на услуги и инвеститорите трябва да продължат да се придържат към изискванията на местно равнище, включително нормативната уредба“ и че „ВИТС запазва способността на Европейския

съюз и неговите държави членки и Канада да приемат и прилагат свои собствени закони и подзаконови разпоредби, които уреждат икономическата дейност в защита на обществения интерес“.

- 156 От съвместния прочит на тези разпоредби следва, че равнище на защита на обществен интерес, което Съюзът е определил след провеждане на демократичен процес, не подлежи на преценка от Съда по ВИТС и от Апелативния съд по ВИТС.
- 157 Това се потвърждава и от точка 3 от приложение 8-А към ВИТС, в която „[в] интерес на правната сигурност се уточнява, че недискриминационни мерки на някоя от страните, които са разработени и се прилагат за защита на законни цели, свързани с общественото благополучие, като например здравето, безопасността и околната среда, не представляват непряко отчуждаване, освен в редките случаи, когато въздействието на дадена мярка или серия от мерки е толкова неблагоприятно, предвид тяхната цел, че изглежда явно прекомерно“.
- 158 Следва също да се добави, че компетентността на Съда по ВИТС за установяване на нарушения на задължението по член 8.10 от ВИТС, а именно на задължението да се осигури „справедливо и равноправно третиране“ на обхванатите от споразумението инвестиции, е изрично ограничена, тъй като в параграф 2 от същия член изчерпателно са изброени случаите, при които такова установяване е допустимо.
- 159 В това отношение страните акцентират на случаи на неправомерно третиране, на явна проява на произвол и на целенасочена дискриминация, като това още веднъж доказва, че при преценката си дали страна по споразумението третира инвеститор или обхваната от споразумението инвестиция „справедливо и равноправно“ предвидените съдилища не разполагат с компетентност да се произнасят по изисквано равнище на защита на обществен интерес, което е било определено чрез демократичен процес.
- 160 От всички посочени разпоредби от ВИТС следва, че като са ограничили изрично обхвата на осма глава, раздели В и Г от споразумението, а именно на единствените раздели, в които са уредени основанията за предявяване на иск пред предвидените в раздел Е съдилища, страните по споразумението са се погрижили да изключат напълно компетентността на тези съдилища за произнасяне по направени от някоя от тях демократични избори, свързани по-специално с равнището на защита на: обществения ред, обществената сигурност, обществения морал, здравето и живота на хората и животните, безопасността на храните, растенията, околната среда, благополучието на работното място, безопасността на продуктите, потребителите или също основните права.
- 161 С оглед на изложените съображения следва да се заключи, че осма глава, раздел Е от ВИТС не накърнява автономията на правния ред на Съюза.

Б. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с общия принцип на равно третиране и с изискването за ефективност

1. Принципи

- 162 Въпросите в искането за становище, свързани със съвместимостта на механизма за УСИД с общия принцип на равно третиране, целят да се установи дали същият е в съответствие с член 20 от Хартата, който прогласява гаранцията за „равенство пред закона“, и с член 21, параграф 2 от Хартата, който забранява дискриминацията, основана на гражданството.

- 163 Някои от представилите становища правителства, както и Съветът обаче считат, че този механизъм не е необходимо да бъде съвместим с посочените разпоредби от Хартата.
- 164 Ето защо най-напред следва да се установи дали искането за становище относно съвместимостта на осма глава, раздел Е от ВИТС „с Договорите, включително с основните права“ налага тя да бъде анализирана от гледна точка на Хартата.
- 165 В това отношение следва да се припомни, че разпоредбите на международните споразумения, които Съюзът сключва, трябва да бъдат напълно съвместими с Договорите и с произтичащите от тях конституционни принципи (вж. по-специално становище 1/15 (Споразумение PNR ЕС—Канада) от 26 юли 2017 г., EU:C:2017:592, т. 67, и решение от 27 февруари 2018 г., *Western Sahara Campaign UK*, C-266/16, EU:C:2018:118, т. 46).
- 166 Член 218, параграф 11 ДФЕС, съгласно който държава членка, Европейският парламент, Съветът или Комисията могат да поискат становището на Съда относно съвместимостта на предвидено споразумение „с Договорите“, трябва да се разглежда в светлината на посоченото общо изискване за съвместимост с конституционната рамка на Съюза.
- 167 Така в предвиденото в член 218, параграф 11 ДФЕС производство трябва да могат да бъдат разгледани всички въпроси, които могат да породят съмнения относно материалната или формална валидност на дадено споразумение спрямо Договорите. В това отношение съдебното решение относно съвместимостта на дадено споразумение с Договорите може да зависи по-специално не само от разпоредби относно компетентността, производството и организацията на институциите на Съюза, но и от материалноправни разпоредби. Това се отнася и за въпроса относно съвместимостта на международно споразумение със закрепените в Хартата гаранции, тъй като тя има същата юридическа сила като Договорите (становище 1/15 (Споразумение PNR ЕС—Канада) от 26 юли 2017 г., EU:C:2017:592, т. 70).
- 168 Член 21, параграф 2 от Хартата, съгласно който „[в] областта на прилагане на Договорите и без да се засягат техните особени разпоредби, се забранява всяка форма на дискриминация, основана на гражданството“ съответства, както е посочено в Разясненията относно Хартата (ОВ С 303, 2007 г., стр. 17), на член 18, първа алинея ДФЕС и следва да се прилага в съответствие с тази разпоредба от Договора за функционирането на ЕС.
- 169 Както обаче Съдът вече е уточнил, член 18, първа алинея ДФЕС не намира приложение при евентуално различно третиране между гражданите на държавите членки и тези на трети държави (решение от 4 юни 2009 г., *Vatsouras и Koupatantze*, C-22/08 и C-23/08, EU:C:2009:344, т. 52).
- 170 Ето защо член 21, параграф 2 от Хартата не е от значение за разглеждането на въпроса на Кралство Белгия дали предвиденият механизъм за УСИД може да доведе до дискриминация на инвеститорите от Съюза в сравнение с канадските инвеститори.
- 171 За сметка на това обаче член 20 от Хартата, съгласно който „[в]сички хора са равни пред закона“, не предвижда никакви изрични ограничения на приложното си поле и следователно е приложим за всички уредени от правото на Съюза случаи, каквито са и случаите, попадащи в приложното поле на сключено от Съюза международно споразумение (в този смисъл вж. решения от 26 февруари 2013 г., *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, т. 19—21, от 26 септември 2013 г., *Texdata Software*, C-418/11, EU:C:2013:588, т. 72, и от 16 май 2017 г., *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, т. 49).
- 172 Също както инвестициите, направени в Съюза от предприятия и физически лица от държави членки, така и тези, направени в Съюза от предприятия и физически лица от Канада, попадат при определени условия в приложното поле на правото на Съюза, а следователно и на

равенството пред закона, гарантирано в член 20 от Хартата. Всъщност всички лица, чието положение се урежда от правото на Съюза, се ползват от това основно право независимо от произхода си.

- 173 Вярно е наистина, както отбелязва Съветът, че член 20 от Хартата не задължава Съюза да предоставя във външните си отношения еднакво третиране на различни трети държави (решение от 21 декември 2016 г., *Swiss International Air Lines*, C-272/15, EU:C:2016:993, т. 24—26 и цитираната съдебна практика).
- 174 При все това обаче, както отбелязва генералният адвокат в точки 198 и 199 от заключението си, изложената съдебна практика не пречи да се провери дали международно споразумение, което установява разлика в третирането в самия Съюз между лица от трета държава и лица от държави членки, не нарушава член 20 от Хартата.
- 175 Ето защо на повдигнатите с тази част от искането за становище въпроси трябва да се отговори от гледна точка на член 20 от Хартата.
- 176 Предвиденото в този член равенство пред закона установява принципа на равно третиране, който изисква да не се третират по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране не е обективно обосновано (решения от 17 октомври 2013 г., *Schaible*, C-101/12, EU:C:2013:661, т. 76, и от 12 юли 2018 г., *Spika и др.*, C-540/16, EU:C:2018:565, т. 35).
- 177 Изискването положенията да са сходни, за да може да се определи дали е налице нарушение на принципа на равно третиране, трябва да се прецени с оглед на всички характерни за тези положения обстоятелства, и по-специално с оглед на предмета и целта на установяващия разглежданото различие акт, като в това отношение трябва да се вземат предвид принципите и целите в областта, към която същият спада (решения от 16 декември 2008 г., *Arcelor Atlantique и Lorraine и др.*, C-127/07, EU:C:2008:728, т. 26, от 7 март 2017 г., *RPO*, C-390/15, EU:C:2017:174, т. 42 и от 22 януари 2019 г., *Cresco Investigation*, C-193/17, EU:C:2019:43, т. 42). Когато разглежданите положения не са сходни, разлика в третирането им не нарушава предвидено в член 20 от Хартата равенство пред закона (решение от 22 май 2014 г., *Glatzel*, C-356/12, EU:C:2014:350, т. 84).
- 178 Накрая, по отношение на изискването за ефективност на правото на Съюза искането за становище го посочва само във въпрос за конкретна хипотеза, при която Съдът по ВИТС констатира, че глоба, наложена на канадски инвеститор за нарушение на член 101 ДФЕС или на член 102 ДФЕС, е несъвместима с осма глава, раздел В или Г от ВИТС. Ето защо този въпрос следва да се разгледа през призмата на изискването за ефективност на правото на Съюза в областта на конкуренцията, което представлява израз на забраната за възпрепятстване на прилагането на разпоредби от Договора за функционирането на ЕС, свързани с ненарушаването на конкуренцията във вътрешния пазар (вж. по-специално решение от 5 юни 2014 г., *Kone*, C-557/12, EU:C:2014:1317, т. 32 и цитираната съдебна практика).

2. По съвместимостта с принципа на равно третиране

- 179 Разликата в третирането, която се твърди в искането за становище, е следствие от обстоятелството, че предприятията и физическите лица от държави членки, които инвестират в Съюза и са подчинени на правото на Съюза, не могат да оспорват мерки на Съюза пред предвидените от ВИТС съдилища, докато предприятията и физическите лица от Канада, които инвестират в същия търговски или промишлен сектор на вътрешния пазар на Съюза, могат да правят това.

- 180 Следва обаче да се констатира, че макар с оглед на предмета и целите на ВИТС — които бяха разгледани по-подробно в точки 199 и 200 от настоящото становище и които са свързани с включването в това споразумение на разпоредби за недопускане на дискриминационно третиране и за защита на чуждестранните инвестиции — положението на инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от Канада да е сходно с това на инвестиралите в Канада предприятия и физически лица от държави членки, то все пак не е сходно с това на инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от държави членки.
- 181 В това отношение следва да се отбележи, че възможността, която е предоставена на инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от Канада, да се позовават на ВИТС пред предвидените съдилища, цели да предостави на тези лица от Канада, в качеството им на чуждестранни инвеститори, специфичен способ за защита срещу мерки на Съюза, докато инвестиралите също в Съюза предприятия и физически лица от държави членки не се считат там за чуждестранни инвеститори и следователно не разполагат с такъв способ за защита, като освен това не могат, предвид правилото по член 30.6, параграф 1 от ВИТС, да се позовават пряко на разпоредби от това споразумение пред юрисдикциите на държавите членки и на Съюза.
- 182 Направената в точка 180 от настоящото становище констатация не се обезсилва от факта, посочен в искането за становище, че съгласно член 8.39, параграф 2, буква а) от ВИТС обезщетение, което Съдът по ВИТС е присъдил на канадски инвеститор, се изплаща на установено в Съюза предприятие, което инвеститорият притежава или контролира, когато инвеститорият е предявил иска си пред Съда по ВИТС от името на това „местно установено предприятие“.
- 183 В това отношение е достатъчно да се констатира, както отбелязва генералният адвокат в точка 193 от заключението си, че едно такова предприятие само по себе си представлява инвестиция на канадския инвеститор, така че участието му в производството пред предвидените съдилища и в изпълнението на постановеното съдебно решение не може да промени резултата от проверката за сходство между положението на канадските инвеститори и това на инвеститорите от Съюза.
- 184 Равното третиране на тези две категории лица не е нарушено и от факта, че страните по споразумението не изключват възможността Съдът по ВИТС да постанови решение, че глоба, наложена на канадски инвеститор от Комисията или от орган по конкуренция на държава членка поради нарушение на член 101 ДФЕС или на член 102 ДФЕС, представлява нарушение на някоя от разпоредбите на осма глава, раздели В и Г от ВИТС.
- 185 В това отношение следва да се приеме, че с оглед на разпоредбите от раздели В и Г такова решение е възможно само в случай че решението за налагане на глобата страда от някой от пороците, посочени в член 8.10, параграф 2 от ВИТС, или лишава инвеститора от основни елементи на собствеността му върху инвестицията, включително от правото му на използване, владение и разпореждане с нея по смисъла на точка 1, буква б) от приложение 8-А към това споразумение. Постановяването на такова решение обаче е невъзможно, когато Комисията или съответният орган за защита на конкуренцията на държава членка е приложил(а) надлежно правилата в областта на конкуренцията, тъй като страните по ВИТС изрично признават в член 17.2 от същото споразумение „значението на свободната и ненарушена конкуренция за своите търговски отношения“ и си дават сметка, че „антиконкурентното поведение на предприятията може да наруши правилното функциониране на пазарите и да компрометира ползите от либерализацията на търговията“.
- 186 Ако обаче наложената от Комисията или от орган по конкуренция на държава членка глоба е опорочена от нарушение или е равносилна на отчуждаване, съответният инвеститор от Съюза разполага с необходимите средства за правна защита, за да я отмени. От това следва, че макар

да не може да се изключи, че при изключителни обстоятелства решение на Съда по ВИТС като описаното в искането за становище може да доведе до обезсилване на глоба за нарушение на член 101 ДФЕС или на член 102 ДФЕС, то все пак не може да породи неравно третиране в ущърб на инвеститор от Съюза, на когото е наложена глоба с подобен порок.

3. По съвместимостта с изискването за ефективност

- 187 По поставения в искането за становище въпрос дали фактът, че Съдът по ВИТС може да постанови решение с описаното в точка 184 от настоящото становище действие, създава риск от засягане на ефективността на правото на Съюза в областта на конкуренцията, достатъчно е да се констатира, че обезсилването на глоба не създава такъв риск, тъй като такова решение може да бъде постановено само в посочените в точка 185 от настоящото становище случаи. Всъщност, както бе отбелязано в предходната точка от настоящото становище, самото право на Съюза допуска отмяна на глоба, когато същата е засегната от порок, който Съдът по ВИТС би могъл да установи.
- 188 Тъй като не възпрепятства пълното прилагане на разпоредбите от Договора за функционирането на ЕС, с които се гарантира ненарушаването на конкуренцията във вътрешния пазар, и предвид припомнената в точка 178 от настоящото становище съдебна практика следва да се заключи, че осма глава, раздел Е от ВИТС не нарушава изискването за ефективност на правото на Съюза в областта на конкуренцията.

В. По съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с правото на достъп до независим съд

1. Принципи

- 189 В искането си за становище Кралство Белгия се позовава на предвиденото в член 47, втора алинея от Хартата право на правни средства за защита пред „независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон“, както и на изисквания в трета алинея от същия член „реален достъп до правосъдие“.
- 190 В това отношение от споменатия член 47 — който съгласно съдебната практика, припомнена в точки 165 и 167 от настоящото становище, Съюзът е длъжен да спазва — следва, че когато сключва международно споразумение, което предвижда създаване на органи с правораздавателни функции като Съда по ВИТС и Апелативния съд по ВИТС, компетентни да разрешават спорове по-специално между частни инвеститори и държави, Съюзът е подчинен, що се отнася до реда и условията за достъп до тези органи и тяхната независимост, на разпоредбите на член 47, втора и трета алинея от Хартата.
- 191 В този смисъл Съюзът трябва да се увери — с оглед на естеството и особеностите на споменатите органи, както и международния контекст, в който те се вписват — че осма глава, раздел Е от ВИТС, както и всички други разпоредби, които определят обхвата ѝ, гарантират изпълнение на изискванията за достъпност и независимост на създадените съдилища след сключването на споразумението и при неговото прилагане.
- 192 Тази констатация не се обезсилва от обстоятелството, че третата държава, с която Съюзът договаря споразумението, не е длъжна да гарантира предвидените от правото на Съюза гаранции. В случая, макар Канада всъщност да не е обвързана от тези гаранции, Съюзът е и следователно не би могъл, видно от съдебната практика, припомнена в точки 165 и 167 от

настоящото становище, да сключи споразумение — с което се създават съдилища, компетентни да постановяват задължителни за Съюза решения и да се произнасят по отнесени до тях от субекти на правото на Съюза спорове — без да се убеди, че посочените гаранции са спазени.

- 193 Тази констатация не се обезсилва и от факта, че предвиденият механизъм за УСИД, както бе отбелязано пред Съда на Съюза, е „хибриден“, тъй като разкрива както характеристики на съдебен орган, така и редица особености на традиционните механизми за арбитраж в областта на инвестициите.
- 194 В това отношение следва да се отбележи, че ако правилата, които осма глава, раздел Е от ВИТС установява относно предявяването на искове пред Съда по ВИТС, са повлияни до голяма степен от традиционните механизми за УСИД, то същото не се отнася за правилата относно състава на Съда по ВИТС и разглеждането на делата.
- 195 По-специално член 8.27 от ВИТС, който предвижда създаването на постоянен съд с петнадесет членове и съгласно параграф 7 от който състав от трима членове се „назначават на ротационен принцип [...] за разглеждане на делото, като [се] гарантира, че сформиранието на състави се прави на случаен и произволен принцип“, и член 8.28, параграф 5 от същото споразумение, съгласно който съставът на Апелативния съд по ВИТС, сформирани за разглеждане на жалбата, включва трима произволно определени членове, рязко противоречат на правилата за арбитража и представляват израз на волята на страните по споразумението, записана в точка 6, буква е) от Съвместния тълкувателен инструмент, „ВИТС [да] представлява решителна крачка в страни от традиционния подход за уреждане на инвестиционни спорове и установява независими, безпристрастни и постоянни инвестиционни трибунали, като се опира на принципите на системите на гражданските съдилища“.
- 196 Записаното в точка 6, буква и) от Съвместния тълкувателен инструмент заключение на страните по споразумението, че се прави „важна и радикална промяна в инвестиционните правила и уреждането на спорове“, е потвърдено и в точка 6, буква ж) от същия инструмент, съгласно която ВИТС предвижда механизъм за обжалване, за да гарантира по-специално „последователност на решенията на първоинстанционния [съд]“.
- 197 Следователно, без значение дали страните ще ги квалифицират като съдилища и дали ще наричат членове им „съдии“, както се предлага в Декларация № 36, разглежданите органи ще упражняват, видно от изложеното, съдебни по съществото си функции. Те ще бъдат постоянни и законоустановени органи, основани на актовете за присъединяване на страните към ВИТС. В състезателно производство те ще прилагат правни норми, ще трябва да упражняват функциите си напълно независимо и ще постановяват окончателни и задължителни решения.
- 198 Във връзка със задължителния характер на компетентността на посочените съдилища следва да се отбележи, че тя е такава не само по отношение на ответника, който трябва да я приеме по силата на член 8.25 от ВИТС, но и по отношение на предявилния иск инвеститор, ако възнамерява да се позове пряко на разпоредби от ВИТС. Всъщност, след като член 30.6 от ВИТС лишава инвеститорите от възможността да се позовават пряко на ВИТС пред национални съдилища на страните по споразумението, всеки пряко основан на разпоредби от ВИТС иск би трябвало да бъде предявен пред Съда по ВИТС. Всяка последваща жалба срещу решение на този съд би трябвало да се подаде пред Апелативния съд по ВИТС.
- 199 По отношение на равнището на достъпност и независимост, на което тези съдилища трябва да отговарят, за да може осма глава, раздел Е от ВИТС да се счита за съвместима с член 47 от Хартата, следва да се отбележи, че с включването в текста на ВИТС на разпоредби за недопускане на дискриминация при третирането на инвестициите и за тяхната защита, както и със създаването на съдилища извън правораздавателните системи на страните по споразумението с оглед гарантиране на спазването на тези разпоредби се цели изграждане в

предприятията и физическите лица от едната от страните по споразумението на пълно доверие, че на територията на другата страна по споразумението ще им бъде осигурено равно третиране на инвестициите им с тези на предприятията и физическите лица от последната, а също и че на инвестициите им там ще бъде гарантирана сигурност.

- 200 Като предвижда създаването на такъв механизъм извън правораздавателните системи на страните по споразумението, осма глава, раздел Е от ВИТС, както отбелязват Съветът и Комисията, цели изграждане в чуждестранните инвеститори на доверие също и в органа, на който е възложена компетентност да установява евентуални нарушения на раздели В и Г от същата глава от приемащата инвестициите им държава. Оказва се следователно, че независимостта на предвидените съдилища спрямо приемащата държава и достъпността им за чуждестранните инвеститори са неразривно свързани с предвидената в член 3, параграф 5 ДЕС и преследвана с ВИТС цел за свободна и справедлива търговия.
- 201 Гарантирането на достъпност предполага, че по отношение на правото по член 8.18 от ВИТС на всеки инвеститор по член 8.1 от същото споразумение да предяви иск пред Съда по ВИТС за установяване на нарушение на раздел В или Г могат да бъдат налагани само ограничения, които са пропорционални, като това се отнася по-специално и за съдебните разноски, преследват легитимна цел и не засягат самата същност на правото на достъп до такъв съд (решение от 30 юни 2016 г., Toma и Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, т. 44 и цитираната съдебна практика).
- 202 Изискването за независимост е присъщо за правораздавателната дейност и има два аспекта. Първият, който е външен, предполага, че съответният орган упражнява функциите си напълно самостоятелно, без да е йерархично обвързан или подчинен на когото и било и без да получава нареждания или инструкции от какъвто и да било вид, като по този начин е защитен от външна намеса или натиск, които могат да накърнят независимостта на членовете му при вземането на решение и да повлияят на техните решения. Тази абсолютно необходима свобода по отношение на подобни външни елементи налага някои гаранции, подходящи да защитят лицето от изпълняващите правораздавателна функция, каквато е несменяемостта. Фактът, че същите получават заплащане, съответстващо на значимостта на изпълняваните от тях функции, също представлява присъща гаранция за независимостта на съдиите (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната власт), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 63 и 64 и цитираната съдебна практика).
- 203 Вторият аспект, който е вътрешен, е свързан с понятието за безпристрастност и визира еднаквата отдалеченост от страните по спора и от съответните им интереси с оглед на предмета на спора. Този аспект изисква запазването на обективност и липсата на всякакъв интерес от изхода на спора извън строгото прилагане на правната норма (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната власт), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 65 и цитираната съдебна практика).
- 204 Тези гаранции за независимост и безпристрастност изискват наличието на правила, по-конкретно що се отнася до състава на органа, назначаването, срока на упражняване на функциите, както и основанията за въздържане, отвод и освобождаване от длъжност на членовете му, които правила да дават възможност да се отстрани всяко оправдано съмнение в съзнанието на страните в производството относно неподатливостта на органа към външни фактори и неутралността му по отношение на противопоставящите се интереси (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната власт), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 66).

2. По съвместимостта с изискването за достъпност

- 205 Членове 8.1 и 8.18 от ВИТС показват, че със споразумението се цели да бъде създаден съд, който е достъпен за всяко инвестирало в Съюза предприятие и физическо лице от Канада, както и за всяко инвестирало в Канада предприятие и физическо лице от държава — членка на Съюза.
- 206 Осма глава, раздел Е от ВИТС изразява в това отношение стремежа на страните по споразумението да уредят механизма за УСИД по такъв начин, че инвеститорите с ограничени средства за водене на скъпи съдебни производства, като например физическите лица и малките и средните предприятия, да имат същия ефективен достъп до предвидените съдилища, както и разполагащите с по-големи средства предприятия.
- 207 В този смисъл в член 8.39, параграф 6 от ВИТС страните по споразумението приемат, че Съвместният комитет по ВИТС следва да „обмисл[и] доколко е целесъобразно въвеждането на допълнителни правила, насочени към намаляване на финансовата тежест за ищците, които са физически лица или малки и средни предприятия“.
- 208 Споменатата „финансова тежест“, чието намаляване се предвижда, включва по-специално разходите и съдебни разноски по член 8.39, параграф 5 от ВИТС.
- 209 Става въпрос, от една страна, за разходите за правно представителство и правна помощ, направени както от предявилния иска инвеститор, така и от ответника. От член 8.39, параграф 5 освен това следва, че ако загуби делото, инвеститорът рискува да понесе всички тези разходи.
- 210 Към финансовата тежест, от друга страна, спада заплащането на съдебните разноски. В това отношение от член 8.39, параграф 5 във връзка с член 8.27, параграф 14 от ВИТС следва, че тези разноски включват по-специално хонорарите и разноските на определените да разгледат спора членове на Съда по ВИТС. Предявилният иска инвеститор рискува, ако загуби делото, да заплати изцяло споменатите хонорари и разноски.
- 211 В този смисъл финансовият риск от отнасяне на спор пред Съда по ВИТС за физическо лице или малко или средно предприятие може да е толкова голям, че да възпре съответния инвеститор да предяви иск.
- 212 Недостъпността в този смисъл на Съда по ВИТС, пред която могат да бъдат изправени много инвеститори, не отпада поради предвидената в член 8.27, параграф 9 от ВИТС възможност делото да бъде разгледано от единствен член на Съда по ВИТС. Всъщност съгласно същата разпоредба такова частично намаляване на финансовата тежест е възможно само със съгласието на ответника.
- 213 Оказва се следователно, че ако няма система, която да гарантира, че Съдът по ВИТС и Апелативният съд по ВИТС са достъпни за физически лица и за малки и средни предприятия, механизмът за УСИД рискува на практика да остане достъпен само за инвеститори, които разполагат със значителни финансови ресурси. Такова положение би довело до разминаване както с приложното поле по отношение на лицата на осма глава, раздел Е от ВИТС — а именно всички предприятия и физически лица от едната страна по споразумението, които са инвестирали на територията на другата страна по споразумението — така и с целта за свободна и справедлива търговия по член 3, параграф 5 ДЕС, която ВИТС преследва по-специално като предоставя право на иск на чуждестранните инвеститори пред съдилища извън правораздавателната система на приемащата държава.

- 214 Ето защо, за да се прецени съвместимостта на осма глава, раздел Е от ВИТС с член 47 от Хартата, следва да се установи дали разпоредбите, които се съдържат в този раздел Е и определят обхвата му по отношение на достъпността от финансова гледна точка на предвидените съдилища за физическите лица и за малките и средните предприятия, гарантират изпълнение на задължението за осигуряване на изискваното от член 47 от Хартата равнище на достъпност от момента на сформирването на тези съдилища.
- 215 Такова задължение не е предвидено нито в член 8.27, параграф 15 от ВИТС, съгласно който Съвместният комитет по ВИТС „може“ със свое решение да преобразува предварителния хонорар и другите хонорари и разноски в редовно възнаграждение, нито в член 8.39, параграф 6 от същото споразумение, в който се предвижда, че Съвместният комитет по ВИТС „обмисля“ въвеждането на допълнителни правила, насочени към намаляване на финансовата тежест за физическите лица и малките и средните предприятия.
- 216 Останалите разпоредби от осма глава, раздел Е от ВИТС също не налагат подобно правно задължение на предвидените съдилища по отношение на малките или средните инвеститори.
- 217 Съгласно Декларация № 36 обаче „[Д]остъпът до този нов съдебен орган за най-уязвимите ползватели, т.е. [малките и средните предприятия] и частните лица, ще бъде подобрен и улеснен“, като за тази цел „[п]риемането от Съвместния комитет на допълнителни правила, предвидени в член 8.39[, параграф 6] от ВИТС [...] ще се извърши по такъв начин, че тези допълнителни правила да могат да бъдат приети в най-кратки срокове“ и „[н]езависимо от резултата от обсъжданията в рамките на Съвместния комитет, Комисията ще предложи подходящи мерки за публично (съ)финансиране на действията на малките и средните предприятия пред този съдебен орган“.
- 218 Налага се изводът, че с тази декларация Комисията и Съветът се задължават бързо и подобаващо да приложат член 8.39, параграф 6 от ВИТС, както и да гарантират достъпа на малките и средните предприятия до предвидените съдилища дори и ако Смесеният комитет по ВИТС не успее да направи това.
- 219 Посоченото задължение е достатъчно, за да може в настоящото производство по даване на становище да се заключи, че ВИТС — в качеството си на „предвидено споразумение“ по смисъла на член 218, параграф 11 ДФЕС — е съвместимо с изискването за достъпност на предвидените съдилища.
- 220 Всъщност съгласно встъпителното изречение към декларациите, сред които е и Декларация № 36, те „представяват неразделна част от контекста, в който Съветът приема решението за разрешаване на подписването на всеобхватното икономическо и търговско споразумение от името на Съюза. Те ще бъдат вписани в протокола на Съвета по този повод“.
- 221 Посоченото задължение за Съюза за гарантиране на ефективен достъп до предвидените съдилища за всички инвеститори от Съюза по ВИТС обуславя одобряването на това споразумение от Съюза. С оглед на това следва да се отбележи, че Декларация № 36 определя споменатите задължения като спадащи към един от „принципите“, въз основа на които „Комисията се ангажира незабавно да продължи преразглеждането на механизма за уреждане на спорове [...], така че държавите членки да могат да вземат предвид това преразглеждане в процесите си на ратификация“. Предвид предходната алинея от същата декларация, в която Съветът и Комисията потвърждават, че осма глава, раздел Е от ВИТС няма да влезе в сила преди ратифицирането на ВИТС от всички държави членки, следва да се констатира, че гарантирането на достъпността от финансова гледна точка до Съда по ВИТС и до Апелативния съд по ВИТС за всички инвеститори от Съюза представлява предпоставка за сключването на ВИТС от Съвета.

222 С оглед на това обвързване от страна на Съюза на достъпността от финансова гледна точка до предвидените съдилища и сключването на ВИТС следва да се приеме, че в това отношение предвиденото споразумение не е несъвместимо с член 47 от Хартата.

3. По съвместимостта с изискването за независимост

223 По отношение на външния аспект на изискването за независимост, който налага съответните съдилища да упражняват функциите си напълно самостоятелно, следва да се констатира, най-напред, че съгласно член 8.27, параграфи 4 и 5 от ВИТС членовете на Съда по ВИТС се назначават за определен мандат и трябва да притежават специални експертни знания.

224 По-нататък, съгласно член 8.27, параграфи 12—15 от ВИТС членовете на този съд получават съответстващо на значимостта на функциите им възнаграждение.

225 Накрая, ВИТС гарантира несменяемост на членовете на този съд, като в член 8.30, параграф 4 предвижда възможност за отстраняването им само в случаите, когато поведението им не е в съответствие със задълженията по параграф 1 от същия член, а именно със забраната за приемане на инструкции и за конфликт на интереси.

226 Член 8.28 от ВИТС предвижда, че изискванията по член 8.27, параграф 4 и по член 8.30 от същото споразумение са приложими и за членовете на Апелативния съд по ВИТС. Макар другите елементи на независимостта да не са също толкова точно уредени в член 8.28, обстоятелството, че в точка 6, буква е) от Съвместния тълкувателен инструмент е използвана думата „трибунали“, все пак означава, че страните по споразумението налагат на Апелативния съд по ВИТС същите стандарти за независимост като на Съда по ВИТС. Тази констатация се потвърждава и от приложената към Съвместния тълкувателен инструмент таблицата на съответствие с текста на ВИТС, в която член 8.28 от ВИТС е една от разпоредбите, за които е посочено, че съответстват на точка 6, буква е) от инструмента.

227 По отношение на искането на Кралство Белгия и на някои от представилите становища правителства да се установи дали компетентността, която член 8.27, параграфи 2 и 3 и член 8.28, параграфи 3 и 7 от ВИТС предоставят на Съвместния комитет по ВИТС да назначава членовете на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС, както и да увеличава или да намалява броя им до числа, кратни на три, е съвместима с външния аспект на изискването за независимост, следва да се има предвид фактът, че в текста на ВИТС не може предварително да се определи кои точно членове да бъдат назначени и дали евентуално в бъдеще няма да се наложи броят им да бъде увеличен или намален. Припомнените в точка 202 от настоящото становище гаранции по никакъв начин не могат да се разбират като недопускащи възможността неправораздавателен орган като Съвместния комитет по ВИТС да разполага с компетентност да назначава — при спазване на правилата по член 8.27, параграфи 4 и 5 от ВИТС — членовете на съдилища и да променя броя им до числа, кратни на три. Тези гаранции допускат такъв орган да разполага и с компетентността по член 8.30, параграф 4 от ВИТС да отстранява тези членове.

228 Освен това съгласно членове 26.1 и 26.3 от ВИТС Съвместният комитет по ВИТС се състои от представители на двете страни по споразумението и взема своите решения по взаимно съгласие. Тези елементи позволяват, както отбелязва генералният адвокат в точка 267 от заключението си, да се приеме, че нито назначаването, нито евентуално отстраняването на член на Съда по ВИТС или на член на Апелативния съд по ВИТС ще зависи от условия, различни от предвидените по-специално в член 8.27, параграф 4 и в член 8.30, параграф 1 от ВИТС.

229 С оглед на същите съображения следва да се приеме, че страните по споразумението не нарушават изискването за независимост, като приемат в член 8.27, параграф 12 от ВИТС, че Съвместният комитет по ВИТС определя размера на ежемесечния предварителен хонорар за

членовете на Съда, за да се гарантира, че същите са на разположение, а в параграф 15 от същия член — че този орган би могъл със свое решение да преобразува предварителния хонорар и другите хонорари и разноски в редовно възнаграждение и да определи приложимите за тях ред и условия.

- 230 Възможността Съвместният комитет по ВИТС да не упражни незабавно компетентността си по отношение на възнаграждението на членовете на предвидените съдилища не означава, че първоначално то би могло да е несигурно. Всъщност съгласно член 8.27, параграф 14 от ВИТС хонорарите и разноските на членовете на предвидените съдилища са в размера, определен съгласно член 14, параграф 1 от Административните и финансовите правила на ICSID, който препраща към периодично установяван от генералния секретар на ICSID стандарт.
- 231 Както отбелязва генералният адвокат в точки 260 и 261 от заключението си, еволюционният характер на разпоредбите, които се отнасят до възнаграждението на членовете на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС, не може да се счита за заплаха за независимостта на съдилищата, а напротив, позволява постепенното въвеждане на юрисдикция с работещи на пълно работно време членове.
- 232 Член 8.31, параграф 3 от ВИТС, съгласно който Съвместният комитет по ВИТС може да приема тълкувания на споразумението, които са задължителни за Съда по ВИТС, както и член 8.10, параграф 3 във връзка с член 8.31, параграф 3 от ВИТС не засягат способността на този съд — или на Апелативния съд по ВИТС — да упражнява функциите си при пълна независимост.
- 233 Всъщност в международното право не е нито забранено, нито необичайно страните по международно споразумение да предвидят възможност за допълнително уточняване във времето на смисъла му и за отчитане на евентуална тяхна обща воля за промяна на обхвата му. Уточненията могат да бъдат внасяни от самите страни по споразумението или от орган, който същите са създали и на който са предоставили компетентност да взема задължителни за тях решения.
- 234 В случая следва да се констатира, че съгласно член 26.1, параграф 1 от ВИТС комитет, който се състои от представители на двете страни по споразумението и който съгласно член 26.1, параграф 4, буква д) и член 26.3 от ВИТС има право да взема по взаимно съгласие задължителни решения, сред които по-специално и решения по член 26.1, параграф 5, буква д) и член 8.31, параграф 3 от ВИТС за тълкуване на споразумението, които са задължителни за страните по споразумението и за създадените със същото съдилища тълкувателни актове, без да нарушава така изискванията на член 47 от Хартата, и по-специално изискването за независимост. Правните последици от тези актове е уредено в член 31, параграф 3 от Виенската конвенция, съгласно който при тълкуването на договорите се взема под внимание „всяко последващо споразумение между страните относно тълкуването на договора или прилагането на неговите разпоредби“.
- 235 Важно е освен това да се отбележи, че участието на Съюза в процеса на приемане на задължителни тълкувания от този комитет е уредено в член 218, параграф 9 ДФЕС. Изразяването на съгласие за всяко решение по член 8.31, параграф 3 от ВИТС трябва следователно да бъде в съответствие с първичното право на Съюза, и по-специално с установените от него и припомнени или уточнени в настоящото становище принципи.
- 236 С оглед на изискването за независимост на Съда по ВИТС и на Апелативния съд по ВИТС е важно освен това дадените от Съвместния комитет по ВИТС тълкувания да не влияят върху разглеждането на по-рано уредени или вече отнесени за уреждане спорове. В противен случай Съвместният комитет по ВИТС би могъл да влияе върху разглеждането на конкретни спорове и следователно да участва в механизма за УСИД.

- 237 Макар член 8.31, параграф 3 от ВИТС да не предвижда изрично такава гаранция за липса на обратно действие и за липса на преки правни последици за висящите дела, следва все пак отново да се отбележи, че всяко съгласие от страна на Съюза за приемане на решение по член 8.31, параграф 3 от ВИТС би трябвало да е в съответствие с първичното право на Съюза, и по-специално със закрепеното в член 47 от Хартата право на ефективни правни средства за защита. В този смисъл споменатият член 47 от Хартата не допуска член 8.31, параграф 3 от ВИТС да се тълкува в смисъл, че Съюзът би могъл да изрази съгласие с тълкувателни решения на Съвместния комитет по ВИТС, които биха повлияли върху разглеждането на разрешени или висящи спорове.
- 238 По отношение на вътрешния аспект на изискването за независимост, който е свързан по-специално с безпристрастността и визира еднаквата отдалеченост от страните по спора и липсата на какъвто и да било личен интерес на членовете на съда от решаването на спора, следва да се отбележи, от една страна, че равната отдалеченост е гарантирана не само от член 8.27, параграфи 6 и 7 от ВИТС, съгласно който делата се разглеждат от сформирани на случаен и произволен принцип състави, включващи трима членове на Съда, от които един член трябва да е гражданин на държава — членка на Европейския съюз, един — на Канада и един — на трета държава, но и от препращането в член 8.30, параграф 1 от ВИТС към Насоките на ИВА, от които, съгласно изложения в тях първи общ принцип, следва, че членовете на Съда по ВИТС трябва да бъдат безпристрастни и независими от страните както към момента на сезирането им, така и по време на цялото дело до приключването му.
- 239 Поради същите съображения следва да се приеме, че изпълнението на вътрешния аспект на изискването за независимост не се оборва от изтъкнатото от Кралство Белгия в искането за становище обстоятелство, че поне в началото възнаграждението на членовете на Съда по ВИТС ще включва не само ежемесечен предварителен хонорар, но и хонорари за посветените за разрешаване на съответния спор работни дни. Всъщност всяко неизпълнение на установените в Насоките на ИВА изисквания, в това число и на първия им общ принцип, припомнен в предходната точка от настоящото становище, може да доведе до отстраняване на съответния член или членове на основание член 8.30, параграф 4 от ВИТС.
- 240 Освен това член 8.30, параграф 1 от същото споразумение предвижда, че членовете на Съда по ВИТС „не трябва да са свързани с никое правителство“. Макар в бележката под линия към тази разпоредба да е посочено, че „фактът, че дадено лице получава възнаграждение от конкретно правителство, сам по себе си не дава основание да се счита, че това лице не отговаря на изискванията“, това уточнение следва все пак да се счита, както посочва и Комисията в хода на устната фаза на производството пред Съда на Съюза, за свързано с факта, че членовете на предвидените съдилища първоначално няма да бъдат наети на пълно работно време и че сред тях може да има например преподаватели по право, които получават възнаграждение от държавата си, без обаче пряко или косвено да участват в определянето на политиката на правителството ѝ.
- 241 По отношение на обстоятелството, че съгласно член 8.30, параграф 1, трето изречение от ВИТС членовете на Съда по ВИТС „[н]е трябва да приемат инструкции от никоя организация или правителство по въпроси, свързани със спора“, следва да се отбележи, че това изречение трябва да се разглежда в светлината на установеното в първото изречение от същия параграф изискване за независимост, което означава, че извън хипотезата по точки 232—237 от настоящото становище тези членове не могат при изпълнението на функциите си да приемат от никого каквито и да било инструкции по въпроси, свързани или не с конкретен спор.
- 242 По отношение, от друга страна, на липсата на личен интерес на членовете от решаването на спора член 8.30 от ВИТС съдържа обща забрана за пряк или косвен конфликт на интереси, която посредством препращане към Насоките на ИВА обхваща и изискване за спазване на съответните деонтологични правила при извършване на външни дейности.

- 243 Член 8.30 от ВИТС припомня, че установеният с член 8.44 от същото споразумение Комитет по услугите и инвестициите има компетентност да приема „допълнителни правила“ в това отношение, като използваната дума „допълнителни“ гарантира, че същият не разполага с компетентност да намали обхвата на предвидената в споразумението забрана за конфликт на интереси, а трябва — запазвайки установения с тази забрана висок стандарт за независимост — само да приспособи правилата от Насоките на ИВА към особеностите на инвестиционен съд с преобладаващи характеристики на правораздавателен орган.
- 244 С оглед на всичко изложено следва да се направи изводът, че предвиденото споразумение е съвместимо с изискването за независимост.

VI. Отговор на искането за становище

- 245 От всички изложени съображения следва, че осма глава, раздел Е от ВИТС е съвместима с първичното право на Съюза.

Предвид изложеното Съдът (пленум) приема следното становище:

Осма глава, раздел Е от Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна, подписано в Брюксел на 30 октомври 2016 г., е съвместима с първичното право на Европейския съюз.

Lenaerts	Silva de Lapuerta	Bonichot
Арабаджиев	Prechal	Vilaras
Regan	von Danwitz	Toader
Biltgen	Jürimäe	Lycourgos
Rosas	Juhász	Ilešič
Malenovský	Levits	Bay Larsen
Safjan	Šváby	Fernlund
Vajda		Rodin

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 30 април 2019 година.

Секретар	Председател
A. Calot Escobar	K. Lenaerts